

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיר ישראל תקפ"ז - 1827

Introduction

This discourse by the **Mitteler Rebbe**, Rabbi Dovber Schneuri of Lubavitch (1773–1827), the second Rebbe of Chabad and son of the Alter Rebbe, delves into the profound spiritual symbolism behind Gan Eden and the flow of Divine delight. Delivered in 1827 (תקפ"ז), it explores how the metaphysical structure of Eden, its river, and the garden mirror inner states of Divine pleasure, the relationship between Chochmah and Binah, and the dynamic of revelation and concealment. The Mitteler Rebbe—known for his expansive, deeply meditative style—leads us to contemplate the soul's ascent through Torah and mitzvos and the cosmic significance of Divine "watering."

Then Israel sang this song: "Rise up, O well — answer it! A well dug by princes..."	או ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר אנו לה, באר חפרה שרים כו
Behold, we must understand the reason why the Jewish people are specifically referred to by the term "well," as it is written here: "Rise up, O well..." "A well dug..."	הנה יש להבין הטעם שבני ישראל נקראו בשם באר. דוקא במשה כתוב כאן עלי באר כו, באר חפרה כו
After all, a well is water that is gathered from beneath the earth. And although it also comes from springs deep within the subterranean abyss (as will be explained),	הלא הbara הוא מים מכוונים מפתחת לארץ, ואף על פי שגם הם נובעים מעינות שבתהום שפתחת לארץ, ((וכמו שיש לברא תכף
still, the water from springs that emerge above the earth — like those sent into streams — is on a higher level.	אבל מקום יש בירור משלחה במים מי הפענות הנובעים לארץ מלמעלה, כמו השליח מעינות בנהלים
That is why a spring purifies with even the smallest amount — because it flows from hiddenness into revelation, like the "supernal spring" (mayin d'chakhma ila'ah), which is in the [letter] yud, as is explained elsewhere.	ולכך מעין מטהר בכל שהוא, לפי שנובע מון בקעלים לגלי, במעין דחכמה עילאה שהוא ביו"ד כו, כמו שכתוב במקומ אחר
This is called the level of "supernal waters," as opposed to well water, which ascends and gathers from below — and is called "lower waters," as is known.	שנראה בחינת מים עליונים, מה שאין בו מי הקרקע שיעולים ומתקנים מלמטה, נקראים מים תחתונים בידוע
(And it is written: "However, a spring or a cistern, a gathering of water..." This implies that the spring is more important. Nevertheless, even a cistern — which is the well that gathers from the spring — also purifies every impure person and is called a "gathering of water." But for it to purify, it must contain forty se'ah, while a spring purifies with even the smallest amount, as is known.)	וכותוב "אך מעין ובור מוגנה מים כו", משמע שהמעין קשוף יותר, רק גם הבור שהוא הbara שמתפנס בו מון הקרקע — גם הוא מטהר כל טמא ונראה מוגנה מים, אבל אריך שינה בו ארבעים סאה, והמעין מטהר בכל שהוא בידוע.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>However, we must first introduce the matter of what is written: "A fountain of gardens, a well of living waters, flowing from Lebanon."</p>	<p>אֵכֶל הַנֵּה יִשְׁלַׁח לְהַקְדִּים תְּחִלָּה עַנְנָן מִה שְׁפַתּוֹב "מַעַיִם" "גַּנִּים, בָּאָר מִים חַיִים, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנָן"</p>
<p>Behold, He refers to Knesset Yisrael in two opposite ways: first as a "fountain of gardens" — the springs that flow above ground into gardens and orchards to irrigate them, which are called supernal waters in general that descend from above to below — like all springs which emerge from their source at the tops of high mountains...</p>	<p>הִרְיָה קֹרֵא לְכָנָסָת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁנִּי עַנְנָנִים הַפְּכִים: אַחֲרֵי "מַעַיִם גַּנִּים", שְׁהָם הַמְעִינּוֹת שְׁנוֹבָעִים בָּאָרֶץ לְמַעַלָּה וְגַם שְׁכִים לְגַنִּים וּפְרַקְדִּים לְהַשְׁקוֹתָם, שְׁגַרְאָרָים מִים עַלְיוֹנִים בְּכָל שִׁירְדִּים מִלְמַעַלָּה לְמַטָּה, כְּמוֹ כָּל הַמְעִינּוֹת שְׁבוּעָתָם בָּמָקוֹם בָּרָאשֵׁי הַהָרִים הַגָּדוֹלִים כֵּן.</p>
<p>And the second — "a well of living waters" — which are lower waters that emerge specifically from below upward, as is known. And this requires understanding.</p>	<p>וְהַבַּיִת — "בָּאָר מִים חַיִים", שְׁהָן מִים תְּחִתּוֹנִים שְׁנוֹבָעִים מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה זָוְקָא כִּידּוּעַ, וְדָבָר זֶה אֲרֵיךְ לְהַבִּין.</p>
<p>For how can one subject contain two opposite qualities? And moreover, why does He refer to the well as "living waters," which implies that a spring is not called "living waters"? In truth, nothing is more "living" than spring water that emerges from its source...</p>	<p>וְלֹכְאָרָה, אֵיךְ יִסְבּוֹל דָּבָר אַחֲרֵי שְׁנִי דְּבָרִים הַפְּכִים כְּאֵלָה? וְעוֹד, מַהוּ שְׁקֹרָא לְבָאָר בְּשֵׁם "מִים חַיִים" זָוְקָא? שְׁמַשְׁמָעַ מַלְשָׁן זֶה שְׁהַמְעָן אִינּוּ נִקְרָא מִים חַיִים, וְבָאָמָת אֵין לְכָה מִים חַיִים יוֹתֵר מִפְּנֵי הַמְעָן שְׁנוֹבָעִים מִמְּקוֹרָוּ כֵּן.</p>
<p>And indeed, we must understand the essential distinction between the "supernal waters" of springs and the "lower waters" of wells. Why is one called by the name "supernal waters" and the other "lower waters"? This implies that they are two types of water, differing in their very essence: that springs flow from above to below, and wells from below to above.</p>	<p>וְאַנְנוּ, הַנֵּה בָּאָמָת יִשְׁלַׁח לְהַבִּין עַקְרָבָן הַקְּפָרָשׁ שִׁישׁ בּוֹנְצָנָה בְּשֵׁם עַלְיוֹנִים דְּמַעַנְנּוֹת לְמִים תְּחִתּוֹנִים זְבָאָרוֹת: לְאָהָה נִקְרָא זֶה בְּשֵׁם מִים עַלְיוֹנִים וְזֶה מִים תְּחִתּוֹנִים? שְׁמַשְׁמָעַ שְׁהָם שְׁנִי מִינִי מִים, אֵכֶל מַחְלָקִים בְּעַצְמָם הַמְּצִיאוֹת: שְׁהַמְעִינּוֹת נֹזְלִים מִלְמַעַלָּה לְמַטָּה, וְהַבָּאָרוֹת נִבְרָעָת מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה.</p>
<p>And seemingly, we find in Scripture that they are both actually one type of "living waters" and from a single source — for it says: "Let there be a firmament in the midst of the waters..."</p>	<p>וְלֹכְאָרָה, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּפֶתַחְבִּים — שְׁהָם מִים חַיִים אַחֲרֵי מַפְּשָׁר וּמִפְּקוֹר אַחֲרֵי בָּאִים, שְׁהָרִי אָמֵר "יְהִי רֵקִיעַ בְּתַחַת הַמִּים כֵּן".</p>
<p>To differentiate between "supernal waters" and "lower waters." And afterwards, it says, "Let the waters under the heavens be gathered..." until "and the gathering of waters He called seas."</p>	<p>לְהַבְּדִיל בּוֹנְצָנָה בְּשֵׁם עַלְיוֹנִים לְמִים תְּחִתּוֹנִים, וְאַחֲרֵי כֵּן אָמֵר "יְקֹוֹה הַמִּים מִפְּתַח הַשְּׁמָמָן כֵּן" עַד "וּלְמַקּוֹה הַמִּים קָרָא יָמִים".</p>
<p>If so, those very waters that were above the firmament — which are generally called supernal waters — they descended below the firmament, beneath the earth, and became seas, which are called "lower waters."</p>	<p>אִם כֵּן, אָוֹתָם הַמִּים עַצְמָם שְׁהָיו מַעַל לְרֵקִיעַ — שְׁגַרְאָו מִים עַלְיוֹנִים בְּכָל — הֵם שִׁירְדוֹ מִתְחַת לְרֵקִיעַ, לְמַטָּה מִן הָאָרֶץ, וְנַעֲשׂוּ יָמִים, שְׁהָם נִקְרָאוּ מִים תְּחִתּוֹנִים.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

And before the firmament separated them, the supernal and lower waters were unified as one.	וקדם שהבדיל הראקיע — קיו מים עליונים ומים תחתונים הפ"ל יחד כו'.
If so, even after the separation of the firmament, the lower waters are not a distinct existence separate from the supernal waters at all.	ואם כן, גם אחר הפרדה הראקיע — אין מים תחתונים מזיאות בפניהם עצמן נפרדת ממים עליונים כלל.
(As is written elsewhere, that this separation of the firmament is not a complete partition that separates between the supernal and lower waters — as the simple meaning of the verse implies — but rather only a concealment, whereby the supernal waters became more spiritual, and the lower waters became more materialized.	וכמו שכתבו במקום אחר, שהבדילה זו (ראקיע) אינה מסקנה מבדיל גמור להבדיל בין מים עליונים למים תחתונים כמשמע פשט הכתוב, אלא רק בcheinת העלם בלבד — שפתעלו הימים העליונים להיות בבחינת (הריוחניות יותר, והימים תחתונים נתגשמו יותר).
(Like a filter or sieve — but unlike a physical sieve, where the dregs remain on top and the clear passes through, here it is the reverse: the dregs go downward, and the clear remains above. As explained elsewhere regarding “the spirit of G-d hovered over the waters,” and regarding the concept of “light, water, firmament” — that the waters solidified, etc.)	כמו הבודר באמונת — שלא באמונת גשmittה (שנשארים השמריים למטה והצול ושאר למטה, אלא להפ"ה, שהשמריים יוצאים למטה ושאר מטה ורונו אלהם מרחפת על פניהם). במקום אחר בענינו “וירוח אלהים מרחפת על פניהם” (כו', וכעננו “אור, מים, רקיע”, לאגלו מיא כו).
According to the view of the Baal haZohar, the separation between the supernal and lower waters is only as thin as a strand of hair (or three fingerbreadths, etc.).	ולפי דעת בעל הזרק — אין בין מים עליונים למים תחתונים אלא כמלא נימא בלבד (או שלוש אצבעות וכו').
(As is explained elsewhere regarding what Rabbi Akiva said about the “pure marble stones — do not say water, water,” etc.)	וכמו שכתב במקום אחר בענינו מה שאמר רבי עקיבא (על “אבני שיש טהור — אל תאמרו מים מים” וכו).
A proof of this is that rain and dew descend from the heavens, as it says: “As the rain descends from the heavens...”	וראייה לה — שהררי הרטף והגשם יורדים מן השמים, כמו שכתב באשר נרד הגשם מן השמים.
(And although rain comes from the clouds — and according to one opinion, from the clouds over the seas —	ונאף על פי שהגשם מן הרים, ולhid מאן דאמר — מן). הרים שבים וכו'.
(Like in the case of Elijah, who said: “A small cloud is rising from the sea,” and as it is written: “He raises vapor from the ends of the earth” — specifically.	וכמו באלו והוא שאמיר “עב קטנה עלה מן הים”, וכו' (שכתב “מעלה נשיים מקצת הארץ” זו קא).
— All this is water that rises from below to above — specifically — like the vapors of the earth, from which the clouds and fog form.	הרי כל זה מים שעולים מלמטה למטה דזקא, כדין דארעא שמים נעשים העננים והרים.
And certainly, the clouds above the seas — which are beneath the earth — are called lower waters, as mentioned above.)	וכל שכן הרים שבים מתחת הארץ, שנראה (מים תחתונים הפ"ל).
As it says: “You will drink water from the rain of the heavens.”	”כמו שנאמר: “כמטר השמים תשפה מים.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

(And similarly: "I will answer the heavens, and they will answer the earth," and similar phrases.)	וכן: "אני אענה את השמים והם יענה את הארץ" (וכיווץ בזה).
Therefore it is called "geshem" (rain) from the word "hagshamah" (materialization), for it is the spiritual supernal waters above the firmament — called "heavens" — that became materialized through their descent below.	לכן נקרא גשם על שם הגשמה, כי הם מים עליונים רוחניים שפיעל לרקיע — שגראו שמים — רק שפוגשו בירקעם למטה.
Like "He causes the rain to descend," as is known.	כמו "מוריד הגשם" בידיע.
And the rain saturates the earth and causes it to bring forth and sprout — which are truly lower waters.	והגשם מרים לארץ ותוליד ותזמין — שהן מים תחתונים ממטה.
If so, there is truly no difference between the supernal and lower waters at all.	ואם כן, אין הפרש בין מים עליונים למים תחתונים כלל.
(And even in the waters beneath the heavens — after the separation of the firmament — there is a connection and bond between the supernal and lower waters.	וגם במים שפתחת למים אחר הבדלה הרקיע — יש חיבור וקשר למים עליונים עם מים תחתונים.
For it says: "A river goes out from Eden to water the garden," and Eden is below on earth — fifteen degrees below the equator — as it is written: "G-d planted a garden in Eden, to the east," as is known.	כ"ה נאמר: "ונחר יוצא מעון להשכות את הארץ", וכאן הוא למטה הארץ — רחוק טו מצלות הארץ הضا — כמו שכתוב: "ויצח ה' אלקים גן בעדן מקדם" בידיע.
And this river goes out from the spiritual Eden and descends to water the garden, and from there it divides and becomes four heads.	ונחר זה יוצא מעון קרווני וירד להשכות את הארץ, ומשם יפרד והיה לאربעה ראות.
And all the rivers flow to the sea, which is beneath the earth, as mentioned above.	ונכל הנהלים הולכים אל הים שפתחת לארץ פנ"ל.
If so, there is a connection and bond from the spiritual waters in the river that goes out from Eden all the way to the lower waters of the sea below.	ואם כן, יש חיבור וקשר ממים רוחניים שבנהר שיוציא מעון — עד מים תחתונים שבמים למטה.
And not only that, but from the place to which the rivers flow — the sea — from there they return to go forth again.	ולא עוד, אלא שאם מקום שבנהלים הולכים (שהוא הים), משם הם חוזרים ללבת.
(This is the phenomenon of the bursting forth of the lower waters that ascend from below to above, as will be explained.)	זה בקיעת המים התחתונים שעליהם מלמטה למעלה) (כמו שיתבאר).
However, the matter is that in truth this is so: the supernal waters that are above the firmament (and likewise the river that goes out from Eden, as mentioned above) — they themselves descended below and became the lower waters, and they rise from below upward specifically.	אבל הנה הענין הוא, דבראמת כן הוא — מים עליונים שפיעל לרקיע כי (וכן נחר שיוציא מעון פנ"ל) — הן עצמן שירדו למטה ונעשו מים תחתונים, ועליהם מלמטה למעלה זו קא.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

As it says in the Gemara, "The earth filters downward — for it is filled with narrow channels through which the lower waters press and travel upward."	כמו שכתב בגמרא: "דארא עלייה מחלכי כו", שאליה גידין דקים שבעה דוחקים ועוברים במים התחתונים מלמטה למעלה.
With much greater force than the descent of the supernal waters, which flow downward like streams to the sea — contrary to the nature of water, which flows from high to low.	בכמ' גדול הרבה יותר מכך הירקה דמים עליונים) שיקו למטה, כמו מנהלים שהולכים לים כו, הפק טבע (המים שירודים מגבת לנוכח זיקא.
And this is as the Gemara says regarding the verse, "And the fourth river is the Euphrates — it is the one from the beginning," which is the river that goes out from Eden.	והנ'ו, כמו שכתב בגמרא על מה שכתבו: "זנבר קרי עי — הוא פרת, הוא זמעירנא כו", שהוא נבר ו'שיזא מעון כו.
For the Euphrates river flows in Eretz Yisrael all the way to deep Babylonia, as is known, and as it says: "From the Egyptian river" — which is the Nile, the Pishon, the first river — until the great river, the Euphrates.	כ' נבר פרת הולך בארץ ישראל עד בבל העמיקה כידוע, כמו שכתבו: "מנבר מצרים", שהוא נילוס, שהוא פישון — נבר הראשון — עד נבר הגודל נהר פרת כו.
(As the Gemara says: "These ladders of Tyre increase from the Euphrates," etc.)	וכמו שכתב בגמרא: "דבני סולמי דצור מפרת קא) ("רבו כו).
Its waters multiply and increase greatly — for their beginning is rooted in their end, as is known regarding the four rivers corresponding to the four letters of the Divine Name (Yud-Heh-Vav-Heh), representing Chochmah, Binah, Tiferes, and Malchus.	שמי' פורין ורובי ביוטר, כ' נועז תחילתו בסוף דוקא כידוע בזעירן ד' נברות שהם לניג' ד' אותן שם הוי"ה — שהוא בחינת חכמה, בינה, תפארת ומלכות.
And therefore it says, "It is the one from the beginning."	וילכו נאמר: "הוא זמעירנא כו".
And from the ladder of the Euphrates, which lies in a deep valley — within the veins of the earth, which are the fountains of the great deep — from there the waters return and flow from below to above through the thickness of the globe.	ומסולם דפרת — שהוא בעמק בקעה (בגידי הארץ שם מזינות תהום רעה) — משם חזרם ונובעים המים מלמטה למעלה זרך עובי כדור הארץ.
(As it says there, "they return to go," as mentioned above.)	וכמו שכתב שם: "הם שבבים לילכת" (בנ"ל).
And the rivers that receive from the four general rivers are a mixture of good and evil, as is known — that there are lands that produce either sages or fools, depending specifically on that river.	וננהרות שמקבלים מ' נברות הפללים — מערכבים טוב ורע, כידוע — שיש ארץ הפגלת חכמים או טפשים, שהוא פלו באזתו נבר זיקא.
(Like the emergence of thought and intellect from the source of intellect — which contains both good and evil. As it says: "Wise they are to do evil," and just as a person can think foolish or empty thoughts — the opposite of true wisdom — for thought never rests and constantly flows...)	כמו נברעת המחשכה והשל ממקור השל — שיש) בו טוב ורע, כמו "חכמים מה לערע" כו, וכמו שיחוש אכם מחשכה של שנות והבל — הפק הבקעה האמתית — כי המחשכה אינה נזקה כלל ומשוערת בוניהה תמיד).

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>And just as there is flowing of truth and goodness — wisdom and knowledge — so too in this flowing there is waste — evil and foolishness.</p>	<p>וכ"שמו שיש בנביעה זו אמת וטוב — חכמה ודעתי. רק יש בנביעה זו פסלה לרע ושתות כו.</p>
<p>(As is written elsewhere regarding the phrase, “each river to its own interpretation.”)</p>	<p>כמו שפטות במקומות אחר בענין “נהרא נהרא ופשתה” (”.כו).</p>
<p>However, these are refined upon arriving below — into the lower waters beneath the earth — which are the waters that break through the earth’s crust. Through this pressure and exertion, they are refined from all dross and mixture.</p>	<p>ואך נתבררים בהג'עם למטה — במים מתקתנים שפתחת לארץ — שהם הרים שבוקעים עפרה של אָרֶץ, שעילו ייד בקיעה זו בזחוק ובכח — נתבררים מכל פסלה ותערובת.</p>
<p>And they are also called “living waters” specifically — like the living waters that emerge from the rock and the stone, which are called “living” because they emerge from concealment with the difficulty of the rock.</p>	<p>וגם נקראים “מים חיים” דוקא, כמו ”מים חיים” שיווצאים מזו הכיר והפלע — שנקראים ”מים חיים” לפי שפטבר מזו הקלם בקושי היצור.</p>
<p>This is like completely renewed water — a total innovation, from nothing into something.</p>	<p>שזהו כמו מים מוחדרים בחדשונם גמור — מאיין לייש ממש.</p>
<p>And so too, the waters that rise from below, from the dust of the earth, are newly generated — in complete innovation, from nothing.</p>	<p>וכן המים שעולים מלמטה — מעפרה של אָרֶץ — מוחדרים בחדשונם גמור מאיין.</p>
<p>(Whereas the supernal waters of the rivers are not so newly generated — even though their source is the river that goes out from Eden.</p>	<p>מה שאין בו מים עליונים דנהרות — שאינם מוחדרים כל כך — אף על פי שישרש בקיימות מנהר שיווצאי מעין.</p>
<p>(And this river has a spring that flows in concealment — from the spiritual “nothingness” of Eden, etc.))</p>	<p>ויש לנו זה מין שנובע בקעלם מאיון הרוחני (עדן). (כו).</p>
<p>For the true renewal of the lower waters is that they ascend through the earth — and this is what makes them truly “living waters,” since they are alive from their completely new source.</p>	<p>שנהרי חדש המים מתקתונים — במא שעוולים דריה העפר — נקראים ”מים חיים” ממש, כי הם חיים ממקומם המוחדר ממשכו.</p>
<p>Even though these waters already existed in reality — as they are the waters of the depths — still, it must be said that as they pass through the land, they are truly renewed.</p>	<p>אף על פי שהם מים שבר יישם באזיות — והם מי התחום — מכל מקום מכך לו מר שבעברם באָרֶץ — מוחדרים ממש.</p>
<p>And this is due to the specific power that is in the earth — just as all growth and reproduction occurs specifically in the earth — for “the beginning is embedded in the end.”</p>	<p>והוא מצד הפה הנה שיש באָרֶץ דוקא — כשל אמיה ותולדה מתקהה באָרֶץ דוקא — מטעם שנעווץ תחילה (בסוף) (כמו שכתוב במקומות אחר).</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>And it is thus understood, at the very least, that those supernal waters that are above the firmament (and likewise the river that goes out from Eden, mentioned above) are not called “living waters” (mayim chayim) in the true sense, even though they are of the highest refinement and are on the level of spirituality, as explained above.</p>	<p>ונמצא מובן עכ"פ דאותם מים עליונים שפועל לרקיע (וכו נهر שיווצא מעון פנ"ל) לא נקראים “מים חיים” ממש, אף על פי שהו בתקלה העלי בבחינת הרוחניות פנ"ל.</p>
<p>But the lower waters that pass through the dust of the earth and rise from below to above — they are called “living waters,” for they are truly alive.</p>	<p>ובמים תחתונים שעוברים דרך עפרה של אرض מלמטה למצעלה — נקראו “מים חיים”, שהם חיים ממש כמו בדרך הטבעי — פ"מ “מים חיים” הם זכרים ואלילים, חיים ומתקים ביותר כו, וזאת פלא גדול.</p>
<p>Just like in the natural order, “living waters” are pure and clear, alive, and exceedingly sweet. This is a great wonder.</p>	<p>כמו בדרך הטבעי — פ"מ “מים חיים” הם זכרים ואלילים, חיים ומתקים ביותר כו, וזאת פלא גדול.</p>
<p>And it implies that the entire purpose of the descent and drawing of the supernal waters — like through the four rivers and similar — is only so that they will be sweetened or refined thoroughly and be called specifically “living waters.”</p>	<p>ומשמע שכל עיקר היבאה והמשכה של מים עליונים — כמו בד' נחרות וכיוצא בהם — אונז אלא כדי שיזומתקו או שיתבררו בכוי טוב ויקראו “מים חיים” דוקא כו.</p>
<p>Yet this seems difficult — how could it be that the waters in their endpoint, when they arrive at the sea beneath the earth — where they become more mixed with dregs and impurities, like the salty and murky waters of the sea — would through their passage in the earth’s veins become more “living” than the supernal waters and even the spiritual river from Eden?</p>	<p>ולכאורה, זה דבר שאין אפשר שיהא כת במים קאלה בסופו — בהגיאם לים שמתהנת לאرض, שהם נעים בעזרות פסלה יותר, כמו שהם מלאחים ועכורים — ובערם הארץ בגידי הפענות מלמטה — יקראו “מים חיים” יותר ממים עליונים ונهر דעתן רוחני כו.</p>
<p>And yet the physical waters are considered to “influence” the earth — they irrigate the land, causing it to give birth and sprout.</p>	<p>וברי המים הרגשיים נקראים “משפיעים” לאرض — שוררים לארץ ותולד ותאם.</p>
<p>And the physical waters descend from the heavens — which are the supernal waters, as mentioned above. So how can the lower waters of the earth be better?</p>	<p>ומי הגשם יורדים מון השמים — שהם מים עליונים? פ"ל — איך יקי מים תחתונים שבארץ טובים יותר</p>
<p>(In truth, although the rains do irrigate the land, the principal growth of vegetation is due to the moistness of the water within the soil itself, etc.)</p>	<p>בראלה, אף על פי שהגשמי מרים לארץ — עיקר). האמיה של הארץ היא מליחותה הימם שבupper כו</p>
<p>If so, the separation of the firmament to divide between waters and waters was meant to distinguish the spiritual from the physical — that the lower waters descended into materialization (as in the saying that He rebuked them harshly, saying, “Let the waters be gathered...”).</p>	<p>אם כן, מה שמייה הבדלת קרקע לבדיל בין מים למים — קיה להיות בירור הרוחניות מן הרגשיות — שהמים תחתונים ירדו למטה בהתגשות (וככל אמר "שעיר בהם בזיפה כו, באמר: "יקו כו</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>But after the refinement of the lower waters through their ascent from below to above, they become even more elevated than the supernal waters, as explained above — for they are called “living waters.”</p>	<p>אֲכָל אַחֲר הַבִּירּוֹר שֶׁל הַמִּים הַתְּחִתּוֹנִים בַּהֲעֵלָתָם מְלֻמָּה לְמַעַלָּה — הַרִּי נְתַעַלְוִי יוֹתֵר מִמִּים עַלְיוֹנִים ".פָּנַ"ל — שְׁהִרִּי נְקַרְאָו" מִים חַיִם</p>
<p>As it is written: “On that day, living waters shall go forth from Jerusalem — half to the eastern sea...” (and as will be explained).</p>	<p>כְּמו שְׁכֹתָב: "בַּיּוֹם הַהוּא יִצְאָו מִים חַיִם מִרְוּשָׁלָם — הָצִים אֶל הַיּוֹם הַקָּדוֹשָׁי" וְכָמו שְׁיַתְבָּאָר.</p>
<p>And nevertheless, a spring purifies even with the smallest amount, whereas a mikveh requires forty se'ah, etc.</p>	<p>וְעַם כֵּל זוֹת, מַעֲנָן מַטִּיר בְּכָל שְׁהָוָא, וּמְקוֹה בְּאַרְבָּעִים סָאָה כָּו'.</p>
<p>For now, in the current state, it is the supernal waters that influence the earth — as with rain from heaven, and springs that flow into streams.</p>	<p>כִּי עַתָּה, בִּמְאֹב הַגּוֹנְחִי, מִים עַלְיוֹנִים هֵם הַמְּשִׁפְיעִים לְאָרֶץ — כְּמו בְּמַטָּר מִן הַשְּׁמָמָן, וּמְעִינּוֹת בְּגַתְּלִים.</p>
<p>But in the future it is said: “The earth will not be sated with water...” (indicating a reversal, as will be explained).</p>	<p>מַה שָׁאֵן כֵּן לְעַתִּיד לְבָוֹא, נְאָמָר: "אָרֶץ לֹא שְׁבָעָה מִים" כָּו'.</p>
<p>And behold, the analogy from all the above can be understood in two ways: first, in the aspect of wisdom (chochmah), which is called “water” — and refers to the wisdom of the Torah, which preceded the world.</p>	<p>וְהַגָּה הַגְּמָלָל מִכֶּל זוּ יַוְבֵּן בְּשִׁנְיִי אָוָפְנִים. אָקֵד בְּבִחִינַת הַחֲכָמָה שְׁגָנְרָאָת מִים, וְהִיא חֲכָמָה לְתוֹרָה הַקָּדוֹמָה שְׁקָרָמָה לְעוֹלָם.</p>
<p>This is referred to as the supernal waters that are above the upper firmament, as is known in the concept of “well of living waters, light, water, firmament” — i.e., the drawing down of wisdom from Ayin into yesh (from nothing into something), like water flowing downward.</p>	<p>שְׁגָנְרָאָת "מִים עַלְיוֹנִים" שְׁפָעֵל לְרַקִיעַ הַעֲלִילָן, כִּידּוּעַ בְּעַנְנָן "בָּאָר מִים חַיִם" — אָוֹר, מִים, רַקִיעַ, שְׁהָוָא בְּחִינַת הַמְּשִׁכָּת הַחֲכָמָה מַאֲן לִישָׁ, כְּמו מִים הַיּוֹרְדִים לְמַפְתָּה.</p>
<p>Just as the wisdom comes from the Essence of the Emanator, Who is called “Wise but not with a knowable wisdom” — this is called “the primordial sea,” and is the primordial Torah that is referred to as “the parable of the Ancient One,” as is known.</p>	<p>כְּמו שְׁחַכָּמָה בָּאָה מַעֲצָם הַמְּאַצֵּל שְׁגָנְרָא "חֲכִים וְלֹא בְּחֲכָמָה יִדְעָא" — נְקַרְא "יִם הַקָּדוֹמָנִי", וְהִיא תּוֹרָה הַקָּדוֹמָה שְׁגָנְרָאָת "מַשֵּׁל הַקָּדוֹמָנִי" כִּידּוּעַ</p>
<p>And when it became necessary for there to be a descent from the essential light of the wisdom of Torah to come below through the chain of worlds — in order to refine the sparks (for “with wisdom they are refined,” as it says: “to do and to rectify...”)</p>	<p>וְכָאֵשֶׁר נִצְטַרֵךְ לְהִיוֹת יַרְדֵּנָה מָאוֹר הַחֲכָמָה הַעֲצָמִית שְׁבִתּוֹרָה — לְבָוֹא לְמַפְתָּה בְּהַשְׁתִּילְשָׁלוֹת הַעוֹלָמוֹת בְּשִׁבְיל הַבִּרְוּרִים ("דְּבָחָכָמָה אַתְּבִּרְוּרִוּ", כְּמו שְׁכֹתָב: "וְלֹא יִשְׁשָׁוֹת, לְתַחַן כָּו'").</p>
<p>This refers to the clarification of good and evil (tov va'ra) in the world of Nogah, within Beriah, Yetzirah, and Asiyah — for “all of them You made with wisdom.”</p>	<p>וְהִיא בְּחִינַת בִּרְוּרִי טֹב וּרְעֵשְׁבָנָגָה דְּבִי"ע, שְׁכָלָם בְּחֲכָמָה עַשְׂרִית".</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>Therefore it was necessary to have the separation of the firmament between the waters — a constriction of the lower waters so that they would be drawn downward into the worlds.</p>	<p>נצרך לחיות נברשות נרकיע במים — לחיות צמצום במים תחתונים — שיפשכו למטה בעולמות.</p>
<p>(As it says: "Let the waters be gathered," meaning they descended into materialization — literally into physical things.)</p>	<p>כמו שאמר: "יְקֻנוּ הַמִּים כו'", שירדו בחתגשות (בזרכך ירידה גשמיות ממש).</p>
<p>But after the Tree of Knowledge — good and evil — was clarified through the wisdom of the revealed Torah, which came into physicality below, through the actual observance of "turn from evil and do good,"</p>	<p>ואך אחר שנתקבר עז הדעת טוב ורע — בחתמאת שבתורה הנגלית שבאה בהתגשות למטה — מרע ועשרה טוב בפועל ממש.</p>
<p>(This is called "the final sea" — like the lower waters that are refined and rise upward with returning light before descending below, as explained above — and they elevate all 288 sparks),</p>	<p>שנקרא "הַיּוֹם הַאֲמָרֶן", כמו מים תחתונים שנתקברו (ועולים באור חזר קדם הירידה למטה כנ"ל — ומעליהם כל רפ"ח בוצין למטה),</p>
<p>then they are called "living waters," just like the lower waters in the earth that are refined specifically through the soil and become truly living waters — even more elevated than the supernal waters before their descent.</p>	<p>או נקראים "מים חיים", כמו מים תחתונים שבארץ נתקרו בעפרה של אرض דניא — ונעשים "מים חיים ממש" — שהם נעלים יותר ממים עליונים קדם הירידה למטה כנ"ל.</p>
<p>And this is what is written: "On that day, living waters will go out from Jerusalem to the primordial sea," referring to the primordial Torah — to increase it with completion and great elevation.</p>	<p>וזהו שפתות: "ביוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִים חַיִים מִירוּשָׁלָם אֶל הַיּוֹם הַקָּדוֹמִי", שהוא תזרה קדומה — להוסיף בה שלמות בתווך עליון רב.</p>
<p>(And this is because the returning light of the lower waters rises above its source — for "the end has more strength than the beginning," for although the origin and reason are at the beginning, not above the beginning — it is different in the refinement of the lower waters which pass through the earth, as explained above).</p>	<p>ומשם דאור חזר זמים תחתונים עולה למטה) מאקורו באור ישר — כי "יש כה בסוף יותר מפתחה", מטעם כנ"ל — דאך שנתקברו סיבת וטעם — אינו אלא בתקלטן ולא למטה מהפתחה, מה שאין (כון בברור זמים תחתונים מצד העברתם בארץ כנ"ל).</p>
<p>And just as with the river that goes out from Eden — in its most spiritual form — when it reaches the Euphrates River at its end, it returns and flows from below to above, and becomes clear as "living waters," more refined than the elevated state of the river that originally emerged from Eden (which is the pleasure of the supernal hidden wisdom), as is explained elsewhere.</p>	<p>וכמו שהוא בנהר שיצא מעין — ברווחנותו ביו"ר שבחבא בנהר פרת בסופו — חזר ונובע מלמטה למעללה, וכן "מים חיים" כו' — יותר מעלי זמים שבנהר שיצא מעין, שהוא התענוג שבחתמאת קדימה (קדימה כנ"ל, כמו שפתות במקומ אחר — וקע"ל).</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

(And nevertheless, even the powerful force of returning light — from below to above — in the wisdom of the Oral Torah, in toil and dialectics, questions and answers, etc., also draws from the strength and power of supernal wisdom — which is the Written Torah — through Moshe, as it says: "Moshe commanded us the Torah.")

For supernal wisdom extends into lower wisdom, as it says: "Give strength to G-d."

(This is because the soul of Moshe was from the supernal waters — "For I drew him out of the water" — and it is said about him: "He was good" — with an oversized letter tes — for even in his body in this world there was no change at all through the descent of levels.

Therefore, the word of G-d could be spoken with Moshe face to face, and he was able to draw down strength even into the lower wisdom, to clarify the Tree of Knowledge of Good and Evil, etc.)

And the second approach is regarding the root of the souls of Israel, which contains two levels. One is as it is said, "Israel arose in [God's] thought" — referring to the thought and primordial wisdom within the Essence of the Infinite One, blessed be He, as it says, "For You are our Father" — You, literally.

(This refers to the letters of the Torah — for Israel is bound up with the Torah — on the level of the hidden aspect, and this is "He engraved an engraving in the supernal purity," etc.)

(Like it says: "The soul You placed in me is pure," which is from the level of Atikah Kadisha — and this is like the level of the supernal waters that are above the firmament — the "spirit of God hovering over the supernal waters," and like the river that goes out from Eden, which is the very essence of supernal wisdom and pleasure, as in the World to Come, etc.)

And afterwards, the souls of Israel descended from above to below through a descent from high to low — like the supernal waters that descended downward through the separation of the firmament, as explained above — and like the river that goes out from Eden and from there divides into four, etc.

ועם כל זאת — גם הכהן העצום ראוי חזר ר' מטה) למעלה בחכמה ותורה שבעל פה — בעיון ופלפול בקשיות ותורצים פ"ז — גם הוא גמיש מפה ועוז ר' מטה עילאה — שהיה תורה שבעל פה — עיל ז"י (משה, כמו שכתבו: "תורה צוה לנו משה"כו

כ"ה ככמה עילאה גמישת בחקמה מטה, כמו שכתבו: "תנו עז לאלקים"".

והוא לפ"ז גמישת משה הינה מון הרים הרים (— כ"י מון הרים מישתוי, ונאמר עליו: "כ"ז טוב" בטיית רbeta — שג' בוגוף בועלם הוה לא הינה בו (שני בכל בירית הרים כל).

ולכו "דבר ה" עם משה פה אל פה כו, והיה ביכולתו להמשיך כה גם בחקמה מטה — לברר את עז הדעת (טוב ורע כו).

והוא בית — זהו בשרש נשמות ישראל, שיש בהן שמי מרגות. אחת — כמו שנאמר: "דישראל על במקשבה", שהוא במקשבה וחקמה הקדשה שבעצמות איזסוף ברוך הוא, כמו שכתבו: "כ"ז אפה אבינו" — אפה ממש.

וכו אותיות דתורה קדמזה — דישראל מתקשרין) באורייתא — בבחינת סתים, וזהו: "גָלֵיף גָלֵיף בְּטַהֲרָה עילאה"כו.

כמו שאמ"ר: "גמיה שמתה ב"י — טהורה היא," מבחן טענוג הרים [ט"ע], וזהו כמו בבחינת מים עליונים שמעל לזרקיע — שהוא "רוח אלקים מרחפת על פני הרים הרים"כו, וכן "נבר יוצא מעון", שהוא בבחינת ככמה וטענוג העצמי ממש, כמו שבעולם (הבא כו).

ואחריך — ירדו נשמות ישראל מלמעלה למטה — בזרקע בירית מגבוה למטה (כמו מים עליונים שירדו למטה גם על-ירית הקבצתה זרקיע כנ"ל), ובנהר שיזיא מעון — ששם יفرد והיה לארכעה כו.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>This is what it means, “Light is sown for the righteous” — the level of the Tree of Life that comes to be planted in the earth, meaning that all souls descended afterwards through the chain of the worlds of Atzilut, Beriah, Yetzirah, and Asiyah.</p>	<p>זה מה שכתבו: “אור זרוע לצדיק” — בcheinut az ha'chayim shib'otav בברית זרעה בcheinut ha'aretz, ומיון מה שבעל הנשמות נידזו אחר כה בסדר השתקולות דאכ"ע.</p>
<p>Including the souls of Beriah and Yetzirah, down to those souls that come into physical bodies born from father and mother — as it says, “You created, formed, and blew [it] into me.”</p>	<p>בנשמות קבראיה וייצירה — עד נשמות שבאו בגופים גשמיים מאב ואם שהולידן, כמו שכתבו: “אקה וקמו” ניפח באפיו נשמה חיים, שהנשמה דפרקיה. מעד החיים — נמשכה בחומר, בעפר כו.</p>
<p>(Like it says, “And He blew into his nostrils a soul of life” — for the soul, which blossomed from the Tree of Life, was drawn into matter, into the dust, etc.)</p>	<p>וכמו “ויפח באפיו נשמה חיים”, שהנשמה דפרקיה. מעד החיים — נמשכה בחומר, בעפר כו.</p>
<p>This is exactly like the above-mentioned supernal waters that descended below into materialization — into the dust of the earth. So too, such lofty souls descended so low as to clothe themselves in the physical material of the body, in the physicality of this world — which is like the level of inanimate and dust, as is known.</p>	<p>וזה ממש כמו מים עליונים הנ"ל — נידזו למטה בהתגשותם עד בעפרה של הארץ — כה נשות גבוזות קאלו נידזו עד למיטה כל כה — להתלבש בחומר הגוף נהורם בהתגשותם בעולם הנה, שהוא כמו בcheinut דום ועפר כידוע.</p>
<p>And there is no descent greater than this.</p>	<p>ואין לך יירידה גדולה מזו כל כה כו.</p>
<p>But behold, these souls (which are like the level of the lower waters) — they return and flow anew, and are refined specifically from within the darkness and coarseness of physicality, from bodily desires of this world, within a physical body.</p>	<p>אך הרי הנשות הלאה (שהן כמו בcheinut מים תחתונים) — הם חוזרים ונובעים ומתרברים זוקא מתוך החהש וgesot ההורם דתאות גופניות שבעולם הנה — בגורגש.</p>
<p>This occurs through the awakening of teshuvah with intense bitterness, from a place of extreme constriction and pressure, when they cry out to Hashem with wholehearted repentance over their tremendous distance from the One G-d.</p>	<p>על-ידי התעוררות התשובה במרירות עצומה — מתוך המצר ודוחק ביזטר — שיצעקו אל ה' בתשובה שלמה על עצם ריחוקם מה' אחד כו.</p>
<p>This parallels the lower waters saying, “We want to cry! We want to be before the King!” — and thus they are called “weeping waters” (mei bohei), as is known.</p>	<p>בענין מים תחתונים — “בכין אנו, בענין למלך קדם מלפ"א”, ונקראו “מי בוכים” כידוע.</p>
<p>Likewise, through the refinement accomplished by physical mitzvos done with material objects of action — such as wool for tzitzis, parchment for tefillin, and silver for tzedakah (as will be explained) — and through sur meira of negative commandments and asei tov of positive ones — the Tree of Knowledge of Good and Evil becomes clarified.</p>	<p>וכו גם-כון על-ידי הפעולות דמצוות מעשיות — שנעשו בקדושים גשמיים דעשות, עצמן דציצית, וקלף דתפלין, וכסף דצדקה (כמו שיחכאר), ובסראור מרע דלא תששה, ועשה טוב דמצוות עשה בכלל — מתרבר עז הצעת טוב ורע.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>For “with wisdom they are clarified,” as explained above — this is the clarification of Abba and Imma (Chochmah and Binah) of the lower waters, called “lower wisdom,” which rises much higher than the straight light from the primordial supernal wisdom.</p>	<p>ד”כ חכמָה אֶתְבְּרִירָו” כפ”ל — שְׁגָרָא “בִּירּוֹר זָאָבָא” וְאַמָּא” דָמִים מִתְחָתוֹנִים — שְׁגָרָא “חַכְמָה מִתְפָּאָה” שׁעוֹלָה לְמַעַלָּה הַרְבָּה מָאוֹר יְשָׁרָר זְחַכְמָה עַילָּאָה הַקְדוּמָה כפ”ל</p>
<p>Therefore, these souls are then specifically called “living waters” — because they emerge as a completely new creation from the essential nothingness of the Infinite — even greater than their original root in the primordial living waters mentioned above.</p>	<p>וְעַל-פָּנָיו נִקְרָאוּ הַגְּנָשָׁמוֹת הַאֲלָה אֶזְבָּשָׁם “מִים חַיִם” זָוְקָא — (שֶׁהָם בְּבִחְנִית חַיְדָוָשׁ גָּמוֹר מֵאַנְן קַעַצְמוֹת דָּאוּזְסָוָף) — יוֹתֵר מִשְׁרָשָׁם ד”מִים חַיִם” הַקְדוּמִים הַגְּנָל בְּתִחְלָה.</p>
<p>Like waters that rise from below in the dust of the earth, which are refined from all impurity and are renewed entirely, called truly “living waters” — a total innovation from absolute nothingness, not from something previously existing.</p>	<p>כְּמוּ מִים שְׁעוֹלִים מַלְמָטָה בְּעַפְרָה הָאָרֶץ — שְׁמַזְזְכִיכִים בְּיוֹתֵר מִכָּל פְּסָלָת — וּמַתְחַדְשִׁים מַפְּשָׁ — וּנְקָרָאים “מִים חַיִם” מַפְּשָׁ — בְּחַיְדָוָשׁ גָּמוֹר יְשָׁמֵן מֵאַנְן מַפְּשָׁ, וְלֹא יְשָׁמֵן מִישָׁ כפ”ל.</p>
<p>And this is what is written: “On that day, living waters shall go out from Jerusalem — half to the primordial sea,” referring to the supernal waters — the first root of the souls, as explained above.</p>	<p>וְזֹהוּ שְׁכְתּוֹב: “בַּיּוֹם הַהוּא יִצְאָו מִים חַיִם מִרְוַשְׁלָמָם חַזִּים אֶל הַיּוֹם הַקְדוּמָנוּי” — דָמִים עַלְיוֹנִים — שְׁמַשְׁם הַיּוֹם הַשְּׁרָשָׁ הַרְאָשָׁוֹן דְּגַנְשָׁמוֹת כפ”ל</p>
<p>And the reason for all of this, regarding the lower waters, is that they possess an advantage over the supernal waters — even though they descended very low. This is because of their refinement specifically in the earth, and therefore they have the power of ascent from below to above with greater force and strength than the supernal waters, which descend with force from above to below.</p>	<p>וּמְטֻעַם פָּל הַגְּנָל בְּעַנְנִין מִים מִתְחָתוֹנִים — שְׁיִשְׁ בְּהָם יִתְרֹזֵן מַעַלָּה עַל מִים עַלְיוֹנִים — אַרְעַלְפִּי שִׁירָדוֹ לְמַטָּה בְּיוֹתֵר — וְהָוּ מִצְדָּה הַתְּבִרְרוֹתָם בְּעַפְרָה שֶׁל אָרֶץ זָוְקָא — וְלֹכֶן יְשָׁה בְּהָם פָּתֵח הַמַּעַלָּה מַלְמָטָה לְמַעַלָּה בְּחַזֵּק וְהַתְּגָבָרוֹת יוֹתֵר מִן הַפְּלָזָם עַלְיוֹנִים — שִׁירָדִים בְּכָל מַלְמָעָלָה לְמַטָּה כו</p>
<p>And even though they are the very same supernal waters that descended downward — they become renewed entirely and are called “living waters,” now acting as the source of flow into the primordial sea, etc.</p>	<p>וְאַרְעַלְפִּי שָׁהוּ אָוָנוּ מִים עַלְיוֹנִים שִׁירָדוֹ לְמַטָּה מַתְחַדְשִׁים מַפְּשָׁ — וּנְקָרָאים “מִים חַיִם” — שְׁגָנָעָשׂ ‘מַשְׁפִּיעִים לִים הַקְדוּמָנוּ כו</p>
<p>And so it is with the souls — who are refined specifically in their bodies — through teshuvah and returning light — they rise higher than their original root and bring completion to the supernal wisdom, which is the supernal waters of Torah.</p>	<p>וְכֵה הָוּ עַלְיָקִי הַגְּנָשָׁמוֹת — שְׁאַתְּבָרְרִים בְּגַרְוִיפִים זָוְקָא — עַלְיָקִי תְּשׁוּבָה — בָּאֹור חַזְרָה זָוְקָא — בְּזָה יַעֲלוּ לְמַעַלָּה יוֹתֵר מִשְׁרָשָׁם הַרְאָשָׁוֹן — וַיְעַשְׂוּ שְׁלָמוֹת בְּחַכְמָה עַילָּאָה — שְׁגָרָא “מִים עַלְיוֹנִים” דְּתֹרָה קְדוּמָה הַגְּנָל</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>As it says elsewhere on the verse: "Then He saw and recounted it" — which refers to the Book of Life, the Torah mentioned above, which descended through the chain of worlds down to when He said to Adam — meaning the souls in physical bodies — that "they are the fear of Hashem."</p>	<p>כמו שכתוב במקום אחר על-פסוק: "או ראה ויספרה"— שהוא "ספר הימים" — כתורה קדמזה כנ"ל — וירזה למטה בהשפתלשות דאכבי"ע — עד שאמר לאדם — שהוא נשמות בגורופים דזקא — "הו יראתך".</p>
<p>In "ma'aesh" — actual mitzvos — is the supernal wisdom, to add to it even greater completion; and in "sur meira" — the supernal Binah, for all the reasons mentioned above. And this is sufficient.</p>	<p>ב"מעשיה" — הוא בחייבת חכמה שלמעלה — להוסיף בה שלמות יותר, ו"סור מקרע" — בינה שלמעלה — מטעם כל ה"ל, וע"ל</p>
<p>(And this is the meaning of "the leftovers [nuvlot] of supernal Chochmah — Torah," and "leftovers of supernal Binah — Shechinah," which are the souls of Israel, as it says "and to praise them He made them."</p>	<p>זהו: "נובלות חכמה שלמעלה — תורה", ו"נובלות בינה שלמעלה — שכינה", שהוא נשמות ישראלי, ו"לשבח קא עביד להו".</p>
<p>And likewise, what it says: "In the beginning, for the sake of the Torah, which is called 'beginning' ..." — this is the revealed Torah given to clarify the Tree of Knowledge. And "for the sake of Israel, who are called 'beginning' ..." — refers to the souls of Israel in bodies specifically, who clarify the world through sur meira and asei tov in actual deed. Not for the Torah and Israel that are rooted above in the primordial thought, as mentioned above. And this is sufficient.)</p>	<p>וכו מה שאמר: "בראשית — בשכיל התורה שנקראה בראשית" כו — שזהו תורה הagnostית לנו — ביעז הדעת כו, ובשביל ישראלי שנקרואו בראשית כו — זה נשמות ישראלי בגורופים דזקא — שabbrivim ב"סור מקרע" ו"עולה טוב" בפעלים מפש — וילא בשכיל תורה קדמזה ויישראלי שעלו במחשבה הקדמזה כנ"ל, וע"ל</p>
<p>And behold, with all the above we can understand the verse: "A fountain of gardens, a well of living waters," etc. For at first glance, these are two opposites, as explained above — that "a fountain of gardens" refers to supernal waters that descend from above to below, and "a well of living waters" refers to lower waters that ascend from below to above.</p>	<p>והנה בכלל זה יובן עניין מה שכתוב: "מעין גנים, בארא מים חיים" כו. דלאורה קרי ה"ן שני הפקים כנ"ל ב"מעין גנים" נקרא מים עליונים שירידים מלמעלה למטה, ו"בארא מים חיים" נקרא מים תחתונים שעולים מלמטה למטה למעלה.</p>
<p>Nevertheless, Knesses Yisrael is called by both of these terms. For in truth, it is understood from all the above, in the root of the difference between supernal waters and lower waters, that they are one concept — the very same supernal waters descend to become lower waters (even after the separation of the firmament),</p>	<p>אבל על כל פנים נקראת קב"ת ישראל בשני עניינים כאלה. כי בעצם קרי מובן מכל כנ"ל — בשער עניין סהפרש בין מים עליונים למים מתחתונים — שענין אחד הוא, ואוthon הפטים עליונים — הם שירידו למטה (לקיים מים תחתונים) גם אחר הקבלה קרייש.</p>
<p>and likewise, the river that goes out from Eden flows to the sea, etc., as explained above. And after the refinement of the lower</p>	<p>וכו בנהר שיזא מעדן כו, שהוא מים אל הים כו כנ"ל, ושהאחר קבירור דמים תחתונים — עולים למעלה ממים עליונים כנ"ל.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

waters, they ascend higher than the supernal waters, as also explained.	
And so it is with the souls of Israel and with the wisdom of Torah and its commandments, as explained above — that since the root of the souls of Israel is that they arose in the primordial thought, as it says “You are our Father,”	וכך הוא בשמות ישראל ובחכמת התורה ומצוות כפ"ל — אמנם ששורש בשמות ישראל “עליו במקשכה קדומה”, כמו שכתוב: “כפי אתה אבינו” כפ"ל
from there they descended below through the chain of worlds Atzilus, Beriah, Yetzirah, and Asiyah — therefore they are called “a fountain of gardens,” like a fountain that flows into the river that goes out from Eden to water the garden.	ומשם ירדו למטה בהשתקלוות דאב"ע כפ"ל — לכן נראהו “מעין גנים”, כמו מעין שנובע בנהר שיזיא מעדו להשקות את הגן.
For the souls in Gan Eden receive and delight in the Divine pleasure of that garden, through the river that waters the garden (as will be explained).	שנשות שבגדעון — הוא מקבלות ומתעננות מענה העליו הלאקי שבגו הנה — על-ידי הנהר שמשקה את הגן (כמו שיתבאר).
And these are the “garden-beds” (ginnim) of Torah — the “six orders of the Mishnah” — for the supernal wisdom emanates from them. Every letter of the Torah has a unique root-source for each Jewish soul, for they are all bound with the Torah.	והו “גנים” סדרי ואורייתא — שמחכה עילאה ופקת דכל אותן שבותה — מקור מחד לכל נפש בשמות ישראל — מתקשרן באורייתא.
And their root is in the primordial wisdom, as explained above — and the fountain of that primordial wisdom irrigates the “garden-beds” (the six orders of Torah), from which come the roots of the souls of Israel, who rose in the primordial thought.	ושrho שבחכמה קדמזה כפ"ל — ומעין זהכחמה קדמזה הוא שמשקה ל”גנים” — סדרי תורה — שמשם שרש בשמות ישראל שעלו במקשכה קדומה כפ"ל
Therefore Knesses Yisrael is called “a fountain of gardens” — which refers to both the upper and lower Gan Eden, as it says: “She who sits in gardens, friends are listening...” — this refers to the souls who sit in the higher and lower Gan Eden, who utter words of Torah.	לכו נקראת קבשת ישראל בשם “מעין גנים” — שזה గודעון העליו וגודעון התחתון, כמו שכתוב: “הו שבח גנים — חברים מקשיכים” כו.
And Hashem delights in that voice of Torah, which the souls utter, and their source is in the inner divine delight — as it says: “Then I was with Him as one raised with Him, and I was His delight every day.”	שנשות ישראל שישראל שישראל בנו עזנו העליו ומקחתון שם ממשמעים קול תורה — ששהקדוש ברוך הוא מתענג בקול זה של תורה — ששרשם בשעשועים העצים, כמו שכתוב: “וְהִנֵּה אֶצְלָךְ... שְׁעִשְׁעִים יוֹם יוֹם”.
And this is the meaning of “let Me hear your voice,” as it says: “Let Me hear your voice, for your voice is sweet” — the voice of Torah.	וזהו “השמי עני” — כמו שכתוב: “השמי עני את קולה, כי קולך ערב” — קלא ואורייתא כו.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>And this is: "A locked garden, my sister, bride..." — and because the root of the souls of Israel arouses a new outflow of the fountain of supernal Chochmah through Torah and mitzvos,</p>	<p>וזהו: "גַן בַּעֲזָל — אַחֲוֹתִי כֶּלֶה" כ"ו, ומפני שרש נשימות ישראל מערירים מחד נביית המעין דחו"ה עילאה — בנהר שיזיא מעוז — על-ידי תורה ומצוות.</p>
<p>and because their source is above in the essence of the divine delight — like a son from his father, drawn from his very essence, as it says: "You are our Father" — therefore it is called "a fountain of gardens," to draw from the source of fountains of supernal Chochmah and Binah into the gardens.</p>	<p>ומצד שרשון למעלה בעצמות הששועים — כב"ו לאביו — מצד שגמיש מעצמותו מפש, כמו שכתוב: "כִּי אָפָה אָבִינוּ" — לכו נקרא "מעין גנים", להמשיך מקור המעינות דחו"ה ובינה של מעלה — בಗנים.</p>
<p>And indeed, all of this refers to the level of supernal waters (mayim elyonim), which descend from above to below by their own nature — as an expression of chesed from the light of Or Yashar (direct light).</p>	<p>ואם נם כל זה הוא בבחינת מים עליונים — שירדים מגבוה לנו מצד עצם — בבחינת חסדים או ריש.</p>
<p>(And this is the hidden level within the Torah, which becomes revealed from concealment — from the upper and lower Gan Eden, as will be explained.)</p>	<p>והוא בבחינת סתים שבתורה שנממש בתגלוי מון) הבעלם — מגו עוזו בעלין וגו עוזו הפטחות, כמו שיתבאר.</p>
<p>However, those very same supernal waters — once they descend below through the chain of worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah, and Asiyah — become lower waters.</p>	<p>אבל הרי אתם מים עליונים — שירדו למטה בהשלשות דאבי"ע — ונעשה בבחינת מים מחתונים.</p>
<p>Just like the lower wisdom of Torah, which comes to refine the mixtures of the Tree of Knowledge of Good and Evil, as mentioned above.</p>	<p>כמו הבחנה התחתונה שבתורה — לברר הבירורים רען הדעת טוב ורע כפ"ל.</p>
<p>And likewise, the supernal waters that descend from "the light that is sown" to the Tree of Life — to the souls that come into physical bodies — that are like lower waters, which ascend through coarse earth with great force from below to above, being refined from impurity to the utmost degree.</p>	<p>וכו מים עליונים שירדו מאור הזרוע לעין העינים עד נשימות שבאו בגרופים — שהם כמו מים מחתונים שעולים דרך העפר הגס — בכל גודל מלטיה למעלה — בברורים מון הפללת בתכלת.</p>
<p>Through teshuvah from the depths of the heart and good deeds in physical matters, as explained above — that is what is called a "well of living waters."</p>	<p>על-ידי תשובה מקריות הלב ומעשים טובים בברורים גשמיים כפ"ל — זהו שנקרא "באר מים חיים".</p>
<p>Like a well into which the waters of springs rise and gather from below — bursting through the earth, as "the earth is full of fissures and channels," as above.</p>	<p>כמו הבאר — שבו עולים ומתקנים מי המעינות מלמטה — שבוקעים עפרה של אرض — "ארעא חלוחלי מחללא" כפ"ל</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>Then it is specifically called “living waters,” for the reason mentioned above — because it ascends higher than the level of “a fountain of gardens,” due to the nature of returning light (or chozer), from the refinement through Torah and mitzvos and the souls of Israel below.</p>	<p>ואנו נקרא “מים חיים” דוקא — מטעם הנו לשבועלה? מפני יותר מבחןת “מעין גנים” הנו למשמעות אוור חזר בבירור הועלה מתוך תורה וממצוות וגנשיות ישראל למטה.</p>
<p>It rises to the inner essence of the Infinite Light — even higher than the chesed of the Or Yashar, which is the supernal delight of Eden that flows through the fountain and river to water the garden.</p>	<p>עליה אל הפנימיות ועצם אור-איינטוף — שלשבועלה מחסדים דאור ישר — שהוא התענוג העליון שבעדן — שנEMPLASH במעין ונבר לחשקת הגן הנו לפ"ל.</p>
<p>For “the end of action arises first in thought,” and it adds perfection to the supernal Chochmah and Binah, as explained above.</p>	<p>משום ד”סוף מעשה עליה במקשכה תחלה”, עד שמוסיף שלמות בחכמה ובינה שלשבועלה כנ"ל.</p>
<p>Therefore, both are combined together — “a fountain of gardens, a well of living waters,” etc. — and they are not opposites at all. On the contrary, one depends on the other.</p>	<p>ולכן כולם כאחד: “מעין גנים, באר מים חיים” כי ואינם שני הפקדים כלל. אקרבה — היא בנה תלייה.</p>
<p>For “a fountain of gardens” is the drawing down of supernal waters — from the supernal wisdom and divine delight of Torah, which descends to water the garden. From there it spreads downward, and afterward, through the ascent and refinement of the lower waters, it becomes “a well of living waters,” as explained above. And this is sufficient.</p>	<p>כי “מעין גנים” הוא בבחינת המשלכות דמים עלינים — דחכמה עילאה וענג העצמות דתורה — שירדים — לחשקות הגן, ומשם יفرد למטה כו, אתר-כח — להיות בהעלאה ובירור דמים מתקותים — מעשה מעם באר מים חיים דוקא כנ"ל, ודע"ל.</p>
<p>And now, to understand this with additional explanation: despite all of the above, it still remains unclear why Knesses Yisrael is specifically called “a fountain of gardens.” What is the connection between the watering of a garden from a fountain and the souls of Israel — as if they were like a fountain to gardens?</p>	<p>והנה להבין זה בתוספת ביאור — דעת-כל-זה אינו מובן — לפחות נקראת כנסת ישראל בשם “מעין גנים” דוקא, ומה ענו השאלה גן מושגון לגנשיות ישראל. כאלו הן כמו מעין לגנים כו.</p>
<p>For it is necessary to understand the root concept of the supernal Gan Eden — that the souls there derive pleasure from the radiance of the Shechinah, which is the shining of the supernal Divine pleasure from the Essence of the Infinite, blessed be He, that radiates into Malchus of Atzilus — the source of all supernal pleasures, as it says: “With You is the source of life.”</p>	<p>בקהות שיש להבין שרש ענו גודען העליון — שהגנשיות גנניין שם מזיו השלינה — שהוא הארת אוור הענג העליון שבעצמות אור-איינטוף ברוך הוא — שמאיר במלכות דאצילות — מבחןת מkor כל התענוגים העליונים — כמו שכתוב: “כי עמך מkor ח' חיים” כו.</p>
<p>What is the relevance of this shining of supernal Divine pleasure to souls in this particular place — Gan Eden — that it should be a garden specifically?</p>	<p>ד מה שיכות יש להארת אוור הענג העליון זהה לגנשיות במקומ הזה — שהוא “גודען” דוקא — שינה כגן דוקא?</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>For it resembles a physical garden, planted with every type of fruit tree and pleasant herbs, fragrant and beautiful to look at, and so forth — all of which are forms of pleasure for humans to stroll in a beautiful garden or orchard, which are physical enjoyments that gladden the natural soul and awaken it pleasantly, etc.</p>	<p>שָׂזָהוּ כְּמוּ גַן גָּשְׁמִי — שָׂנְטוּעַ בּוֹ כֹּל עַז מְאָכֵל וְפִרְרוֹת וְעַשְׂבִּים טּוֹבִים בְּרִיחָם וּמְרָאָהֶם נְחַמֵּד וְכַיּוֹצֵא בָּזָה — שְׁלֵל אֱלֹהָה הָם רַק כְּמוּ בְּהִנְנָה תְּעִנְגַּג בְּנֵי אָדָם — לְטַלֵּיל בְּגַן יְפָה וּפְרַדְסָ נָאָה — שְׁהַעֲנָג הַגְּשָׁמִי הָוּא לְשָׁמֶח אֶת הַנֶּפֶש הַטְּבָעִית — לְפַקֵּח אֹתָם בְּכִי טֻב וְכַ</p>
<p>But such a thing has no comparison at all to the supernal delight experienced in the Divine garden called Gan Eden, since it says of it, "And Hashem Elokim planted a garden in Eden from the beginning," — from the beginning of existence — and it was planted using both Divine Names: Havayah and Elokim.</p>	<p>וְאֵת אֵין זֶה עָרֵך וְדָמְיוֹן כְּלֵל לְהִזְהָר עַג גָּשְׁמִי בְּמוֹחָז בְּגַן הָאֱלֹקי הַזֶּה — שְׁנְקָרָא "גּוֹעַלְעָן הַעַלְיוֹן" — מְאָמָר שְׁנָאָמָר בּוֹ: "וַיִּטְعַ ה' אֱלֹקִים גּוֹ בְּעַדְנוּ מַקְדָּם" — מַקְרָמָנוּ שֶׁל עַזְלָם כֹּ</p>
<p>Meaning that both holy Names — Havayah and Elokim — together planted this garden in the supernal Eden, which is certainly a spiritual garden and not a garden of physical pleasure trees.</p>	<p>וְהִיא עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַשְׁמֹות הַקָּדוֹשִׁים הָאֱלֹהָה — הוּא וְאֱלֹקִים — יְחִיד נְטַעוּ אֶת גַּן הַזֶּה — בְּעַדְנוּ הַעַלְיוֹן הַרְוחָנִי כֹּו, שְׁבֹודָאִי אֵין בְּגַן כֵּזֶה עָנָנוּ עַג גָּשְׁמִי בְּעַז מְאָכֵל וְפִרְרוֹת וְאַילָנּוֹת גָּשְׁמִים.</p>
<p>Nevertheless, the verse cannot be removed from its simple meaning, since it explicitly describes it as a planting — "Hashem Elokim planted" — implying trees and plants of the highest quality.</p>	<p>וּמְפַל מָקוֹם — אֵין מַקְרָא יוֹצֵא מִידִי פְּשׁוֹטו — מְאָחָר שְׁנְקָרָא בְּשֵׁם "נְטִיעָה" — שְׁגַּטְעַ ה' אֱלֹקִים אֶת גַּן הַזֶּה — שְׂזָהוּ נְטִיעָות אַילָנוֹת וְעַשְׂבִּים טּוֹבִים בְּיָוֹתָר.</p>
<p>As it says shortly afterward: "And Hashem Elokim caused to sprout from the earth every tree that is pleasant to the sight and good for food, and the Tree of Life in the middle of the garden, and the Tree of Knowledge of Good and Evil."</p>	<p>כְּמוּ שְׁפָתּוּב בְּסָמוֹך לְזֶה: "וַיִּצְמַח ה' אֱלֹקִים מִן קָדְמָה כָּל עַז נְחַמֵּד לְמִרְאָה וְטוֹב לְמְאָכֵל, וְעַז הַחִים בְּתוֹךְ הַגּוֹן, וְעַז הַדּוֹתָת טֻב נְרַע."</p>
<p>The plain meaning is that this garden contained actual trees — those pleasant to the human eye and good for food — which delight the natural soul, as mentioned above.</p>	<p>דָּמְשָׁמָע פְּשַׁטוּ שְׁהָנִיה בְּגַן הַזֶּה נְטִיעָות גָּשְׁמִיּוֹת — כָּל עַז נְחַמֵּד לְמִרְאָה עַז אָדָם וְטוֹב לְמְאָכֵל אָדָם — לְפַקֵּח הַנֶּפֶש הַטְּבָעִית כֹּנְלָא.</p>
<p>And behold, there was "the Tree of Life..." — and whoever ate from it would live forever, because from it is found the source of all life.</p>	<p>וְהַבָּה הַזֶּה "וְעַז הַחִים כֹּו" — שְׁכַל הָאָכֵל חַי לְעַזְלָם וְהַבָּה הַזֶּה "וְעַז הַחִים כֹּו" — לְפִי שְׁמַמְנוּ נְמַצֵּא מַקּוֹר כָּל חִים.</p>
<p>And that is why it is called "the Tree of Life," for it refers to the spiritual, Divine source of all life — even higher than the Divine light revealed to souls in Gan Eden.</p>	<p>וְלִכְנוּ גְּנָרָא "עַז הַחִים" — שְׂזָהוּ לְמַעַלָּה — בְּחִנָּת אָמֹר כָּל הַחִים הַעַלְיוֹנִים — בְּרוֹהַנִּית הָאֱלֹהִי — שְׁלַמְמַעַלָּה גַּם מָגִילָיו אָזָר הָאֱלֹקי לְפַשְׁמוֹת בְּגַן עַד.</p>
<p>As it says: "With You is the source of life," meaning the source of all supernal Divine pleasures, etc.</p>	<p>כְּמוּ שְׁכַחְבוּ: "כִּי עַמָּךְ מַקּוֹר חִים" — פִּירּוּש: מַקּוֹר !כָּל הַתְּעִנְגִּים הַעַלְיוֹנִים הָאֱלֹקִים כֹּו</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

And still, it is only called a “tree” — and it is planted in this garden, described as the planting of a physical tree.	ועל כל פנים — נקרא רק בשם “עץ” — ונטוע בגן הוה — בנטיעת עץ גשמי.
And likewise, the Tree of Knowledge of Good and Evil — even though it is called a physical tree — the one who tasted from it became “one who knows” — one who senses and discerns between good and evil.	וכו גם “עץ הדעת טוב ורע” — אף על פי שהוא “עץ גשמי” — הרי הטעם מאננו נומן דעתה — בהיותו יודע בחרשנה ובבחנה בין טוב ורע.
As it says of the primordial serpent: “Your eyes will be opened, and you will be like G-d, knowing good and evil.”	כמו שכתוב על הנחש הקדמוני: “וַיֹּאמֶר עַל־עֵינֵיכֶם יְזַעַן טוֹב וְרָע
“And the woman saw that the tree was good for food, and that it was a desire...” and “the tree was desirable to bring insight...” — behold, this Tree of Knowledge also possessed spiritual, Divine greatness — a form of supernal Divine daas, such that one who ate from it would become like God, “knowers of good and evil.”	ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי-תאוה הוא כו, ונחמד העץ להשכיל כו — הרי גם עץ הדעת הוה קה במעלה קרוונית האלקית — בבחינת דעת אלין אלקי’. — שָׁאָוְקָלוּ יְהִי פְּאָלָקִים יוֹצְעִים טוֹב וְרָע כו
And it was called “a tree desirable to bring insight,” meaning it included all intellect and Divine wisdom — and yet it was planted in this garden as a physical tree.	ונקרא “עץ נחמד להשכיל” — כל שכל ותכמה אלקית.
(And there was in the Tree of Knowledge a higher quality than even the Tree of Life, as explained in the Zohar in the section about the one who gathered sticks, where he weighed which one was greater — the Tree of Life or the Tree of Knowledge, etc.)	והיה בעץ הדעת מעלה יתוירה מעצם החיים — כמו שabboאר בזוהר בענין “מקושש עציים” — שהיה שוקל עי מיניהם רב — אם עץ החיים או עץ הדעת כו
If so, it may be understood even on the level of pshat (literal meaning) that all the plantings of this garden were truly acts of Divine creation — just as a person would plant a physical garden.	ואם כן — יובן על כל פנים גם בזරק הפשט — שבל נטיעות הגן הוה — מעשה אלקים חיים קייו — בעשיה ממש — אךם שנוטע גן גשמי.
As it says: “And Hashem Elokim planted a garden in Eden...” and “And Hashem Elokim caused to sprout...”	כמו שכתוב: “וַיַּטְعַ הָאֱלֹקִים גַּן בְּעֵדָן כֹּו”, ו “וַיִּצְמַח הָאֱלֹקִים” כו
Therefore, it is not at all surprising, since these excellent plantings were the handiwork of the living God — and in such a holy and exalted place as the supernal Divine Eden,	ולזאת אין פלא כלל — מאחר שענין הנטיעות הטובות האליה — הרי קי במעשיה אלקים ממש — ובמקום קדוש ועליון כהה — שהוא העדן האלקי.
that within them there would be the revelation of the supernal lights — of the ten sefirot of Atzilus, and even of the inner aspect of wisdom and supernal pleasure — of Kesser and Chochmah-Binah of Atzilus.	שיהיה בhem גילוי האורות העליונות — דעשות ספירות ואצילות — וגם מבחן פנימיות הבחמה והענגן. העילו — דבתר ותכמה-יבינה ואצילות.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>That are within the Divine Names of Havayah and Elokim of the highest level — so that the Divine power itself would be found within the trees and fruits planted in this Divine garden — such as the Tree of Life, the Tree of Knowledge, and every tree good for food.</p>	<p>שְׁבָשָׁם הוּא וְאֱלֹקִים הַעַלְיוֹנִים — שִׁיחַת הַפָּנִים הַעַלְיוֹנִים הָאֱלֹקִים מִפְנֵשׁ — בְּעֵצִים וּפְרוֹת הַצּוּמָחִים וְהַבְּטוּעִים בְּגַן הַאֱלֹקִי הַהָּה — כִּמוֹ עַז הַחַיִם וְעַז חֹדֶת כֹּו', וְכֹל עַז טוֹב לְמַאֲכֵל.</p>
<p>Even for the souls, so that they could receive Divine light and influence from the source of all wisdom and supernal delight — just as Adam received when he dwelled in this garden, as it says: "And He placed the man there whom He had formed" (whose head was in Beriah, etc., as stated in Eitz Chayim).</p>	<p>גַם לְגַשְׁמוֹת — שִׁוְיכְלוֹ לְקַבֵּל אֹור וְשִׁפְעָא אֱלֹקִי מִפְקָדָר כָּל הַחַכְמָה וְהַעֲנָג הַעַלְיוֹנִים — כִּמוֹ שְׁהַנִּהְנִה מִאֵיר לְאַדְםָ קָרְאָשׁוֹן בִּישְׁבּוּ שְׁם בְּגַן הַהָּה — כִּמוֹ שְׁפָתָיו: וַיִּשְׁם שְׁם אֶת הָאָדָם אָשָׁר יָצַר, (שְׁהַנִּהְנִה רָאשׁוֹ בְּבָרִיאָה כֹּו', כִּמוֹ שְׁפָתָבוּ בְּעַז חַיִם).</p>
<p>And similarly for souls now in the lower Gan Eden — who sit there and delight in the radiance of the Shechinah — which is what they receive from the light of the supernal pleasure and wisdom that shines in Malchus of Atzilus, which is called Shechinah.</p>	<p>וְכֹן גַם לְגַשְׁמוֹת עַכְשָׁוֹ בְּגַן-עַדָּן הַתְּחִתָּן — שִׁיוֹשְׁבֵין שְׁם וְגַגְגִים מִזְיוֹן הַשְׁכִינָה — שַׁהְוָא מִה שָׁהְןָ מִקְבָּלִין מִאוֹרָה הַעֲנָג וְהַחַכְמָה הַעַלְיוֹנָה שְׁבָשָׁתָן דְּאַצְילוֹת שְׁגַנְקָרָת "שְׁכִינָה".</p>
<p>Which flows from the inner delight of Chochmah and Binah of Atzilus, up to the source of all pleasures in the Essence of the Infinite, blessed be He, as it says: "With You is the source of life," as explained above.</p>	<p>שְׁגַמְשָׁךְ מִפְנִימִיּוֹת הַעֲנָג דְּחַכְמָה-וּבִינָה דְּאַצְילוֹת — עַד מִקְוָרָבָל הַתְּעֻנָּגִים בְּעֵצִים אַוְרָא-אַיְזָסָוּ בְּרוּדָה הָוָא — כִּמוֹ שְׁפָתָבוּ: "כִּי עַמְקָם מִקְוָרָבָל חַיִים" כְּפֶל</p>
<p>For the entire reason for this supernal radiance and drawing-down that occurs specifically in this Gan Eden is because this place itself causes it — due to the Divine act by which Hashem planted this garden in Eden from the beginning, so that there would be a revelation of Divinity from the Divine supernal pleasure in all the vegetation, trees, fruits, and grasses growing there.</p>	<p>דְּכָל סִיבַת הַהָאָרֶה וְהַהְמַשְׁכָה הַעַלְיוֹנָה הַזֹּאת בְּגַן-עַדָּן זֶה וְזֹהָא — הָוָא לְפִי שְׁהַמְּקָדָם הַזֶּה גָוָרָם, וּמִצְדָּה הַמְּעָשָׂה הָאֱלֹקִי — שְׁגַנְטָעַ הֵא אֱלֹקִים אֶת גַן הַהָה בְּעַדָּן מִקְדָּם — לְהִיוֹת בּוֹ גִילְוֹי אֱלֹקִים מִעֲנָג הַעַלְיוֹנָה הָאֱלֹקִי — בְּכָל צְמָחִי הַאִילָנוֹת וּפְרוֹת וּעַשְׁבִּים שְׁבוּ</p>
<p>It is from there specifically that there is an additional degree of radiance — an extension of pleasure — within the inner levels of Chochmah, Binah, and Middos of Atzilus, reaching the souls who perceive and delight in Gan Eden.</p>	<p>לְהִיוֹת מִזָּה זֶה קָא בְּחִינַת תּוֹסֶף אֹור — הַמְּשַׁכָּת הַעֲנָג — בְּפָנִימִיּוֹת חַכְמָה-בִּינָה וּמִדּוֹת שְׁבָא-אַצְילוֹת — עַד בְּגַשְׁמוֹת שְׁמַשְׁיָגוֹת וּגְגָנוֹת שְׁם — בְּשִׁירָנוּ בְּגַן-עַדָּן הַהָה.</p>
<p>They are able to receive perceptions and secrets of Torah with great additional light and wondrous pleasure — greater than what is possible in any other place.</p>	<p>שִׁוְיכְלוֹ לְקַבֵּל הַשְׁגָגָות וּרְזִיזָן דְּאַוְרִיאִיתָא — בְּתּוֹסֶף אֹור רָב — וְעֲנָג גְּפַלָּא בְּיוֹתָר — שְׁלָא הָהָ בְּמִקְומָ אַחֲר זֹוְלָתָו.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>This is analogous to a physical garden planted with the finest trees, fruits, and grasses, which delight the natural soul to the fullest — in its strolling through it and tasting the sweetness of the fruits and inhaling their delightful fragrance — which awakens the soul to a heightened state of clarity and vitality.</p>	<p>וְהִנֵּנוּ — כְּמוֹ הַגְּשָׁמִי — שָׂנְטוּעַ בָּו אִילָנוֹת טֹבִים וְפָרוֹת וְעַשְׂבִּים טֹבִים — שָׁמְפָקָחִים בַּיּוֹתֶר אֶת הַגְּשָׁפֵשׂ הַטְּבָעִית — וּמַתְעַנֵּג בָּו בְּתַכְלַת הַעֲגָג הַשְּׁלָם — בְּטַעַלְוָה שֶׁם, וּבְעַמּוֹ מַטָּעַם הַטּוֹב שֶׁל הַפְּרוֹת, וּמַרְיוֹחָו בְּרִית הַטּוֹב הַעֲרָב — וּמַפְקַח לְגַפֵּשׂ.</p>
<p>This brings about additional light and strength within the soul, enabling it to perceive and delight on a deeper level in spiritual pleasure — known generally as the awakening of the soul.</p>	<p>עַד שִׁיאַה בָּה תֹּסֶף אָרֶר וְכֵחַ רָב — לְהַשְּׁפֵיל וּלְהַתְעַנֵּג בְּעַגְגָּה הַגְּשָׁפֵשׂ בְּרוּחָנִיות — בְּמַעַלְהָ יְתוּרָה — שְׁנִיקְרָא "פְּקוּדַת הַגְּשָׁפֵשׂ" בְּכָל.</p>
<p>This leads specifically to refined perception: like clarity of vision in the eye, hearing in the ear, and understanding in the heart — with Chochmah and Binah in the mind to comprehend, and so forth.</p>	<p>וּנְמַשֵּׁךְ בְּפִרְט — כְּמוֹ פְּקוּדַת הַעַזְנוֹ לְרָאֹות, וְהַאֲנָזָן? לְשָׁמוֹעַ, וְהַלְבָב לְהַבְּרִיאָה, וְחַכְמָה בְּינָה שְׁבָמָות לְהַשְּׁפֵיל כֹּוֹ, וְכַיּוֹצָא בָּזָה.</p>
<p>And so it is — with vastly higher distinction — in many elevated levels, in the Divine spiritual essence within the planting of Gan Eden, which Hashem Elokim planted and caused to sprout every “tree pleasant to the sight,” etc., as mentioned above.</p>	<p>וְכֵה הוּא — בְּהַפְּלָגָה וּבְהַבְּדִילָת הַעֲרָה — בְּכָלָה מִרְגּוֹת לְמַעַלְהָ מִזָּה — בְּבִחַנְתָּה הַרוּחָנִיות הַאֱלֹקִית מִפְּנֵשׁ — שְׁבָנְטִיעָת גּוֹדָעָן — שָׂנְטוּעַ הַ' אַלְקִים, וְהַצְמִים שֶׁם: "כָּל עַז גְּחַמְדַּל לְמַרְאָה" כֹּוֹ כְּפָנָל.</p>
<p>That in their tastes and scents is the capacity to shine and awaken the Godly soul and spirit within the neshamah — enabling it to receive great additional light and perception of Divine knowledge, and to delight in wondrous supernal pleasure in the levels of Kesser, Chochmah, and the middos of Atzilus.</p>	<p>שִׁישׁ בְּכֵחַ טָעַם וּרְיחָם — לְהַאֲיר וּלְפַקֵּחַ לְגַפֵּשׂ וּרְוִית אַלְקִי שְׁבָנְשָׁמוֹת — לְהִיּוֹת בְּהַעַזְנוֹת הַזְּבָבָה לְקַבֵּל כָּל הַשְׁגּוֹת אַלְקִים — וּלְהַתְעַנֵּג בְּעַגְגָּה הַעֲלִיוֹן הַגְּפָלָא — שְׁבָבְחַנְתָּה בְּתָר וּחַכְמָה וּמִדּוֹת דְּאַצְילָות.</p>
<p>This light shines and flows there as a supreme influx from the source of all pleasures and delights of the Essence of the Infinite One Himself — until it reaches Malchus of Atzilus, which is called “the radiance of the Shechinah,” as explained above. And this is sufficient.</p>	<p>שְׁמַאיָּר וּנְמַשֵּׁךְ שֶׁם — בְּבִחַנְתָּה הַמִּשְׁכָּה עַלְיוֹנוֹ מִמְּקֹור כָּל הַתְּעֻנוֹגִים וְהַשְׁעָעוֹזִים — דָּאָרְדָּאָרְסָוָף עַצְמָו — עַד מִלְכּוֹת דְּאַצְילָות — הַנִּקְרָא "זִיו הַשְּׁכִינָה" כְּפָנָל, וְקָעַל.</p>
<p>And behold, even though there is great power in the revelation and drawing down of Divine light — of the level of the source of all pleasure and Divine wisdom — that is drawn through the planting of this Gan Eden from long ago, by an act of Divine power itself in the supernal Eden (as it is written, “And Hashem Elokim planted a garden in Eden from before,” as mentioned above), including the Tree of Knowledge and the Tree of Life and every tree pleasant to the sight and good for insight, etc., and as in “the fragrance of the</p>	<p>וְהַגָּה אַפְּ-עַלְ-פִּי שִׁישׁ כָּחֵדֶל בְּגִילָּוִי וְהַמְּשִׁכָּת אָרֶר אַלְקִי — בְּבִחַנְתָּה מִקְוֹר כָּל עַגְגָּה וּחַכְמָה אַלְקִית שְׁגָמְשָׁךְ בְּנְטִיעָת גּוֹדָעָן הַזָּה — מִפְּבָר עַל-יְזִיקִי פְּעוֹלָה מִכְּחַנְתָּה אַלְקִי בְּעַצְמָו — בְּעַדְנוּ הַעֲלִיוֹן, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַיַּעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים גּוֹדָעָן מִקְוּם" כְּפָנָל — בָּעֵץ הַדָּעַת וְעַזְמָה כְּחַנְתָּה אַלְקִי בְּעַצְמָו — כְּפָנָל הַעֲלִיוֹן, כְּמוֹ "כָּרִיחַ שְׁהָאָשָׁר בָּרְכוּ הַ' כֹּוֹ, וְנִקְרָא "חַקְלָא דְמַפְוִיחָן קְדִישָׁן" כִּידּוּעַ —</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

field which Hashem has blessed,” etc., and it is called the “field of sacred apples” as is known—	
Nevertheless, this Divine garden still requires constant watering with water, for it is specifically through the waters that all this good growth of these plantings is sustained and improved.	עם כל זאת — אריד גן אלקיים זה — להשקאות מים טפמייד — שעליידי המים דוקא — תהיה סיבת כל צמיחה זו הטובה — בנטיעות האלה — בכ"י טוב יותר
This is like the example of a physical garden planted by a person: even if the trees are fine and the location is good and fertile, still, one must bring and draw in good waters into this garden—flowing constantly to water it.	עד"מ מגן הגשמי שנוטע אדם — שגם אם הנטיעות אילנות טובים — והapkום טוב ומשבח לצמיחה טובה — מכל מקום צריך הוא להביא ולהמשיך בגן הנה מעינות טובים — שייהיו הולכים ונמשכים בגן הנה — להשקות בזמנים.
In order for the soil of the garden to be saturated with the waters of these good springs, which bring benefit for making the plants grow well and thrive — the trees, fruits, and herbs yielding pleasant fragrance and high spiritual refinement from such watering — as well as better growth itself, causing the plants to flourish fully.	כדי שייה קרכע הגן הנה רוחה מון המים — דמעינות הטובים — וייה חוצלת מלהם — להיות האמיה טובה ומשבחת ביותר — באילנות ופרות ועשבים — מריח ריח טוב — בעליידי המעליה ביתו — מהשקאה זו — וגם בטוב האגדל בעצם — שייגדל האמיה מלאים בטובכו.
Without the water from this watering, the growth would be lacking — the moist vitality within the tree would dry up, due to the lack of root absorption from the garden soil, which would become dry and hard, as is known.	ולולי המים מהשקאה זו — קיינה העדר באמיה כי היה מתבש הלהלויה הטובה שבאיון — והוא מצד העדר ינית שרשיו בעפר הגן — להיות יבש וקשה פינדיות.
But through the revivification of the soil via water, there is added strength and good moisture in the roots and branches of the plantings, enabling them to grow and flourish with every kind of goodness, in taste, smell, and the like.	ועלידי החיים זאת — מהשקאות מים בקרקע הגן יוסיף פח ולהלויה טובה בשרשים וענפים של הנטיעות — שייגדלו ויצמחו בכל מני ביתם — בטעם מריח וכיוצא בה.
Thus it emerges that the primary flourishing of the plantings and vegetation in their utmost goodness comes only as a result of the watering from the springs, etc.	ונמצא — שעיקר גודל הנטיעות והאמיה בטוב בתכלית — אין בא רק מפעיבת השקאות מיה המינותכו.
And if the springs are insufficient to irrigate the garden, one must draw water by hand from a spring or river far away to water it, as is known, in addition to rainwater from the heavens that falls on its own—which is not sufficient without the other, etc.	ואם אין המינות מפקדים להשקות גן — מברח להביא מים בכתף — ממעון ונחר מרחוק — להשקות, בידוע — כדי ממי קש שם מון השמים — קיודים מעצם — דלא סאי בלעידךכו.
However, springs and rivers that flow close to the garden are far better, etc.	ואמן — מעינות ונחרות — שהולכים בקרוב לגן — טובים ביותר.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>Therefore, it is at least clear that the primary growth of the trees, fruits, and pleasures found within them all comes from the water. As is known, the nature of water is to cause growth and flourishing, and once the roots are moistened, water causes them to grow with greater strength and vitality.</p>	<p>ואם כן — הרי יובן על כל פנים — שעיקר הגדול בעצם — האילנות והפרות והענוג שגמץ באם — הכל הוא מן המים — פידוע שטבע המים? להאמית ולגדל — וכינו שישי לחולחת לשרשיהם — המים מגדלים אותו בחזקת כה גדול ורב יותר.</p>
<p>As it says: "And he shall be like a tree planted by streams of water," and also: "Fortunate are those who sow beside all waters," etc. And it is also known that water's nature is to grow all kinds of delights — like all the pleasures of mankind found in fragrance and taste from plants and animals, and even in the pleasures of human wisdom, as is known.</p>	<p>כמו שכתבו: "וְהִנֵּה בַּעַז שָׁטוֹל עַל פְּלָגִי מִים" כו', וגם: "אֲשֶׁר כֵּם זָרְעֵי עַל מִים" כו'. וגם ידוע — שטבע המים לגדל כל מיני תענוגים — כמו כל מיני תענוג בני אדם — שברית וטעם באומת, וכו' בפי, ואפיו בענוג שבחכמה ذרים, פידוע.</p>
<p>And so it is understood regarding the matter of the above-mentioned spiritual Gan Eden: that even though Hashem already planted this garden and it contains the revelation of the supernal lights—at the level of the source of wisdom and supernal delight—and the vegetation in this garden grows from itself due to its root connection below and above, etc.,</p>	<p>וכך יובן בענונו גורענו קרווני הנ"ל: דגון שסביר נטע ה' את הגן הזה, ויש בו גינוי אורות עליונות בבחינתה מקור לחכמה והענוג עליון, וכן צומחין בארץ שבנו זה. מצד עצם — מצד שיש יניקתם למטה ולמעלה כו.</p>
<p>nevertheless, without the watering of water, there would be a lack in the growth and flourishing of them. For the supernal light would withdraw, and they would not contain refined taste, fragrance, and Divine knowledge to a high degree, as explained above.</p>	<p>אבל בלי השקאת מים — הינה קעדר הגדול וההאמית בם — כי הינה מסתלק האור העליון — ולא הינה בhem טוב טעם וריח וודעת אקלית בכ"י טוב כל כך פנ"ל.</p>
<p>(Just like it is above in the Tree of Life of Atzilus, where it is said that the Name Ma"h inwardly is the channel for all of Atzilus, and is the sap of the Tree, etc.)</p>	<p>וכמו למעלה באילנא דתמי דאצלות — שאמרו שם מ"ה מלגנו — איהו אורח כל אצלות — ואיהו שקי'ן ("דאלילא כו).</p>
<p>And this is what is written: "And a river goes out from Eden to water the garden." This river contains the power of the supernal delight from the supernal Eden that emerges from concealment to revelation.</p>	<p>וזה שכתבו: "וְנַהֲרֵי יוֹצֵא מֵעַד לְשָׁקֹות אֶת הַגָּן" — שנהר זה יש בו כה תענוג העליון — שבעד עילאה — שיוצא משם מההקלם לגליות.</p>
<p>Just as the nature of water is to cause plants and fruits to grow, as explained above—and to produce every kind of pleasure within them—so too the supernal waters from this river cause the plantings of Gan Eden to flourish and grow.</p>	<p>וכטבע המים — שמצמיחים ומגדלים לאילנות ופרות כפ"ל — ולכל מיני תענוג שגמץ באם — כה המים העליונים — מנהר זה — מגדלים וממצמיחים לטביעות גודען.</p>
<p>They add strength and moisture so that they grow with refined quality, in their taste and fragrance, and in every manner of Divine pleasure found within them.</p>	<p>להוסיף בהם כמ' ולחלוחית — שיזמיחו בכ"י טוב — בטעם וריח — וכל מיני ענוג האלקי שישי בהם כו.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>So that the souls are empowered through them to receive Divine perceptions with wondrous delight—even greater than the original measure that had already flowed into Gan Eden through Malchus of Atzilus.</p>	<p>לקיים הנטשות מתחזקת בכם — על ידי לקבב כל השגות אלקיות — בעג נפלא — בימור מפרי הארץ בראשונה — שנמשכה מכך בגודען — במלכות דאצלות.</p>
<p>This refers to what flows from the inner level of Chochmah, Binah, and Middos of Atzilus, which shines from the Essence of the Infinite, as mentioned above.</p>	<p>וכינו — שנמשך מבחינת פנימיות דחכמה-בינה ומדות דאצלות — שמאיר מעוצמות אורה-אינ-סוף כפ"ל.</p>
<p>For this river that emerges from the supernal Eden is the level of Binah above, which is revealed from the concealment of the wellspring of Chochmah—of which it is said, “And His understanding is beyond reckoning.”</p>	<p>בי בוחינת נهر זה — שיצא מעין הארץ — הוא בחינת בינה שלמעלה — שנמשכת בגילוי מן הבעלם דמעון החקמה — שנאמר: “ולתובונתו אין מספר”כו.</p>
<p>And it is specifically in the level of Binah that the source of supernal delight is also revealed—drawn down through this river.</p>	<p>ובבחינת בינה דזקא — נתגלה בגילוי גם מבחינת אקור הפענו הארץ — הבא במשכה בנהר זקא.</p>
<p>(As in the teaching on the “Persimmon River” that is hidden, etc., as discussed elsewhere.)</p>	<p>וכמו נהרא אפרסמן דכיסופין כו, כמו שכתוב) במקום אחר.</p>
<p>This refers to the essential concealment of the royal delights—called “the King’s delights” themselves—that shine into the point of Chochmah, which is called a spring. And from this spring, it comes to full revelation in this river to water the garden.</p>	<p>שזהו הבעלם העצמי שנמשכו המלך בעצמו ממש — שמאיר בנהה דחכמה — הנטשת מזון — ומפניו יוצא לגילוי גמור בנהר זה — להשkont את הגן.</p>
<p>This garden is the place where the light of Divine delight and supernal wisdom is revealed—causing the plantings and fruits of this garden to grow with real, tangible delight, taste, and Divine perception.</p>	<p>שהוא מקום שבו בא לגילוי — אור העג וחכמה עילאה — להיות בבחינת גדויל ואמידה טוביה באילנות ופרות גן זה — להרגיש במרקש בעג — ויטעם וידעת אלקיות.</p>
<p>Just like the souls that delight in the radiance of the Shechinah with tangible pleasure—through actual perception, as is known.</p>	<p>וכמו הנטשות — שנונות מזון השלינה — בעג מראש — בהשגה מפש, כדיוע.</p>
<p>And this level of “radiance of the Shechinah” is what receives from the source of all supernal delights in Kesser, which is drawn through Chochmah and Binah—this is the “river that goes out from Eden to water the garden.”</p>	<p>ובבחינת “זיו השלינה” זו — היא שמקבלת ממקור כל התענוגים העליונים שפהתר — שנמשך בחוכמה-בינה —. “שהוא נהר היוצא מעין להשkont את הגן”.</p>
<p>From this is the source and emergence of the reality of pleasure and Divine perceptions in detail—and likewise the “guarding” of this Gan Eden, as discussed above. And this is enough explanation.</p>	<p>שייש מזה — מקור ומוֹזא — למציאות העג והנטשות אלקיות בזרך פרט — גם לשמור בגודען הוה כב"ל, ודע"ל.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>So this is exactly like the spring and river that waters a garden or orchard, through which the plants growing there are caused to flourish with good appearance, fragrance, and taste—to awaken and stimulate the physical and spiritual souls, increasing their inherent light and strength, as explained above.</p>	<p>ואם כן — קרי זה מפש — כמו המעיין והנהר שמשקה לנו ופודס — שעלה-ידי זה — בא סיבת גודל האננים שבו — כי טוב — לבראה וריה וטעם לפיקח פקוח הנטשות — בנטימות וברותנויות — להוסיף אור גודל בעצם כףם כפ"ל.</p>
<p>However, the verse “And a river goes out from Eden” — this term “goes out” (וַיָּצָא) implies that it departs from concealment into revelation. And the beginning of its departure is from its original source in Eden itself.</p>	<p>אך מה שכתוב “ונהר יוצא מעין” — ק"י צי"ה זאת משמעו שיוצא מה הבעלם לגלויו, וראשית יציאתו היא ממקורו הראשון בעין עצמו כו'.</p>
<p>The matter is as is known: that the root of the level of this supernal Eden is the aspect of hidden delight — concealed within the Essence of the Infinite One, blessed be He — which is called “the secret of Ein Sof, unknowable” (סוד קיון סוף קלא מתינו).</p>	<p>הענין הוא, כידוע: דשך בחיות עין עילאה — זה בחינת עג הבעלם — בהעלם העצמות דאיינסוף ברוך הוא — שנקרא “סוד קיון סוף קלא מתינו”.</p>
<p>(And this is the level of the King's personal delight — His intrinsic self-delight — as is known.)</p>	<p>ובבחינת “שעושי הבעלם בעצמו מפש”, כידוע).</p>
<p>And this is what is said of Eden: “No eye has seen it,” not even Moshe or the forefathers — even though they are praised endlessly — it is only reserved for “those who await Him” in the World to Come.</p>	<p>והוא מה שנאמר בעין: “עין לא ראה” — אפלו משה והאבות (אף על פי ש”יהלוק סלה” בלי הפסק כלל כ'כו).</p>
<p>Only “to those who await Him” in the World to Come — then there will be a slight glimpse of it, as a reward for the Torah and mitzvos they performed in this world (as will be explained).</p>	<p>רק ל”מחפה לו” בעולם הבא — שאו יהי בבחינת אפס קצחו — בעבור התורה והמצוות שעשו בעולם הנה (כמו שיתבאר).</p>
<p>And even now, in every Rosh Chodesh and Shabbos in Gan Eden, there is a revealed ray to the souls — from the hidden delight of this essential Eden — which is the vitality of the souls.</p>	<p>גם עתה — בכל ראש חודש ושבת — בגודען גם שבחות הארה בעלה — בגilioו — מון הבעלם דעג העצמי הנה — שהוא בעין — לחני הנטשות.</p>
<p>As it says: “And it shall be every month...,” and this is what flows from this supernal Eden in the river that goes out of it — this going out meaning the revelation of the hidden delight of Eden —</p>	<p>כמו שכתוב: “ויהי מדי חזש כו” — וזה מה שנמשך מעין הבעלון הנה — בנהר היוצא מפניהם — ק"י צי"ה זו — ענינה גילוי מון הבעלם — דעג העצמי שבעין.</p>
<p>to water this garden — to give it strength and power for the growth of its plants and fruits — so that from them will emerge increased delight and the light of Chochmah and Binah for the souls.</p>	<p>להש��ות את הגן הנה — שאינה בו כח ועוז — לגדול האננים ופרות — להיוות מזה תומכת עג ואור דחכמתה-ביבנה לנטשות.</p>
<p>This enables them to delight in the radiance of the Shechinah every Shabbos and Rosh Chodesh — to bow before Hashem</p>	<p>להתענג מזיו השלינה בכל שבת וחתש — להנטשות לפניהם מפש — בבטול המצוות — כמו עג עצימות הנשות בעולם הבא.</p>

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או ישיד ישראל תקפ"ז - 1827

<p>Himself—with total self-nullification, like the essential delight of the souls in the World to Come.</p>	<p>כמו תפלה ליל שבת — שאומרים ב"ה: "או תפטעג על ה" כו — פידוע ומבואר במקום אחר, ודע"ל</p>
<p>Like the prayer of Shabbos night, which says: “Then you shall delight in Hashem,” as is known and explained elsewhere. And this is sufficient.</p>	<p>ה" כו — פידוע ומבואר במקום אחר, ודע"ל</p>

NOTE Summar:

The discourse centers on the mystical structure of Gan Eden as both a metaphor and metaphysical reality. The *Eden* itself represents the hidden essence of Divine delight (*עונג העצמי*) within the Essence of G-d (Atzmus), totally inaccessible to even the greatest souls such as Moshe and the Patriarchs. This Eden is the wellspring for the river that “goes out” to water the garden—a metaphor for how Divine pleasure flows from concealment into revelation.

The “river” symbolizes Binah, which draws forth and reveals the hidden wellspring of Chochmah, the “spring” (*מעיין*). Through this river, the garden—representing Malchus and the realm where souls reside—is irrigated. This irrigation allows for growth: the blossoming of souls, spiritual insights, and delight in G-dliness.

Without this Divine “watering,” even a place as sublime as Gan Eden would lack the vibrancy and spiritual pleasure necessary to nourish the souls. Just as physical plants require water to grow and thrive, souls require Divine pleasure and insight to grow spiritually, culminating each Shabbos and Rosh Chodesh in a renewed influx of light and vitality.

The Tree of Knowledge (*עץ הדעת*) and Tree of Life (*עץ החיים*) are both rooted in Eden and represent two types of Divine consciousness. Even the “good taste” and “fragrance” of the spiritual fruits are metaphors for the sensory-like pleasure the soul experiences when perceiving Divine truths.

Ultimately, the discourse teaches that although the initial planting of Gan Eden came directly from G-d, the constant irrigation by the river is what brings the garden to life. This reveals a central theme: Divine delight is not static—it must be drawn down regularly through vessels of Torah, mitzvos, and the soul’s yearning, culminating in the World to Come when the essence of Eden will be partially revealed as a reward “to those who await Him.”

Practical Takeaway

Even the most sublime spiritual potential—whether in the world, a soul, or Torah itself—requires *active engagement and regular nourishment*. Like a garden planted by G-d, the soul needs continuous spiritual “watering” through **ongoing Torah study, heartfelt prayer, and mitzvos**, which draw down vitality from the deepest hidden pleasures of the Divine. One should never rely

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
אֹז יִשְׁיר יִשְׂרָאֵל תִּקְפָּיָז - 1827

solely on past inspiration or inherited spiritual identity—**growth depends on continual inward work**, drawing new waters each day.

Chassidic Story

The **Mitteler Rebbe** was once approached by a chossid who asked why his davening remained dry and uninspired, despite learning Chassidus daily. The Rebbe responded:

"You have dug a well, but you have not reached the river beneath. Your study is good, but it has yet to turn into watering. Keep digging—until the wellspring begins to rise on its own."

He explained that **Chassidus is not just for learning—it is for irrigating the soul**. One must learn not just intellectually, but with longing and internalization, until the inner delight starts to flow.

This teaching mirrors the discourse's message: the soul, like a planted garden, must be consistently watered with *Binah*—deep comprehension and emotional sensitivity—to access the hidden Eden within.

Source: *Sichos and stories recorded by chassidim of the Mitteler Rebbe, particularly in Toras Chayim.*

TPX – Therapeutic-Psychological Integration

From Suppressed Wells to Flowing Rivers: The Soul's Journey from Constraint to Inner Integration

The Mitteler Rebbe's discourse, beginning with the verse “אֹז יִשְׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה עַל בַּאֲרָה”, develops the image of the soul as a **well**—a *be'er*—that draws life from deep subterranean waters. In contrast to the spontaneous outpouring of a spring (*ma'ayan*), the well must be **dug, opened, and drawn from**. This difference symbolizes two distinct psychological and spiritual processes:

- **Springs** (מעיינות) represent **natural, unblocked access to wisdom, pleasure, and clarity**—similar to early, untraumatized self-expression.
- **Wells** (בָּרוֹת) represent **the buried resources of the self**, trapped under layers of earth—symbolizing trauma, repression, or exile from one's inner light.

In therapeutic terms, the discourse describes the journey from **spiritual blockage (suppression, disconnection, unconscious patterns)** to **emergent vitality and integrated awareness**. The “digging” required to access the well parallels **the inner work of therapy, teshuvah, or spiritual discipline**—a process of **unearthing** the soul's water from within darkness and pressure.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
אֶז יִשְׁרָאֵל תְּקֵפָה- 1827

Eden and the River: A Map of the Inner World

The discourse later moves into Eden and its river:

- **Eden** is *the hidden Divine delight* — inaccessible even to Moses and the patriarchs — and mirrors the **deepest levels of the unconscious** or the **primordial self**, laden with joy and presence but veiled behind layers of concealment.
- The **river flowing from Eden** (symbolizing *Binah*) brings that delight into conscious revelation—like **traumatic memory or innate joy** being processed, named, and expressed in language and emotion.

The soul—planted in Gan Eden—**requires irrigation**, not unlike a person requiring **regular connection to sources of emotional and spiritual hydration**. Without it, even the most exalted potential withers. The Rebbe emphasizes that **growth only happens through flow**.

Therapeutic insight: The soul must be watered. You cannot simply plant spiritual potential and hope it survives. Without **flow—of feeling, insight, or prayer—the inner world dries up**.

Trauma and Return: From Tears to Wellsprings

The Mitteler Rebbe introduces the idea that the most powerful spiritual waters—*Mayim Chayim*—are those that rise **from below**, through pressure and darkness. These are the waters that “burst through earth” — symbolic of:

- **Tears born of longing**
- **Teshuvah from brokenness**
- **Acts of mitzvos done in constriction**

These waters, while not as pure at the source as the upper springs, **gain their superiority by rising through struggle**, through the muck and complexity of human limitation. In trauma language, this is **post-traumatic growth**. In spiritual terms, it is **teshuvah me’ahavah**—return that transforms past pain into present light.

TPX Reflection

Many people feel that unless they’re “naturally spiritual,” or unless they feel light and inspiration pouring from above (like a *ma’ayan*), they are disqualified from spiritual greatness. The Mitteler Rebbe flips this assumption. He teaches that **the truest vitality comes from within the earth**—from what you’ve cried through, worked through, and carried through darkness.

Mitteler Rebbe
Parshas Chukas
או יְשִׁיר יִשְׂרָאֵל תְּקֵפָה-ז 1827

Your brokenness, if allowed to be irrigated by longing and aligned action, becomes **not a barrier to delight, but its very source.**

The Mitteler Rebbe's Tears and the Gan Eden Within

It is told that the Mitteler Rebbe, during *Ne'ilah* of Yom Kippur, would often **weep uncontrollably** in his tallis. Once, after such a tefillah, a chossid asked him why someone on his spiritual level weeps with such anguish. The Rebbe responded:

“Because there is a Gan Eden in the soul, but without tears, its plants cannot grow.”

He then quoted “וְנַהֲרַי יוֹצֵא מִעַדּוֹ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן”, explaining that even Eden's plants don't blossom without a river — and **for the human soul, that river is often made of tears.**

This story not only mirrors the teaching in the discourse but reflects the TPX reality: **emotional processing (tears) is the irrigation system of spiritual vitality.**

Source: Heard from the chossid R. Hillel Paritcher, recorded in *Shivchei Rabboseinu*.

Psychological Story – The Garden After the Bomb

Dr. Judith Herman, one of the pioneers in trauma therapy, once described a patient who had survived a violent childhood. For decades, the woman had shut down emotionally, functioning but disconnected. In therapy, she eventually began to speak—not fluently, but in fragments. After many months of silence and stillness, she wept deeply for the first time.

She described the feeling afterward as **“like someone had watered a dead garden in me.”**

The therapist reflected: **“Perhaps the garden was never dead, only parched.”**

As her healing progressed, the woman began to tend real plants. “They remind me,” she said, “that things buried can still bloom if the water finally comes.”

Just as the discourse teaches that **Gan Eden's vitality depends not just on its planting but on the continual irrigation from Eden's river**, so too in trauma work: the soul's garden may have once felt barren, but through tears, memory, and the gentle flow of insight, life begins again—this time **from below, through the cracks.**

Source: Judith L. Herman, *Trauma and Recovery* (1992), and personal case studies referenced in later clinical writings. **END NOTE]**